

5. SECTOR PRIMARI

A aquest apartat analitzam en primer lloc el marc estructural del sector primari, per considerar a continuació les anàlisis dels subsectors agroramader, pesquer i forestal.

5.1. INTRODUCCIÓ

A aquest apartat s'analitzaran les activitats primàries en el seu conjunt. L'estudi del sector primari es desenvoluparà fonamentalment a partir de les dades de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, Conselleria de Medi Ambient, de Mercapalma SA., del Ministeri d'Agricultura Pesca i Alimentació i del cens agrari del 1999.

L'estimació de les macromagnituds agràries, pesqueres i forestals s'ha realitzat a partir de les dades disponibles de la Conselleria d'Agricultura i Pesca i de la Conselleria de Medi Ambient, així com d'estimacions i aproximacions de variables de les quals no es disposa d'informació. Així mateix, pel que fa al càlcul de les despeses fora del sector, els impostos lligats a la producció i les amortitzacions agràries s'han estimat a partir de les dades estructurals de les macromagnituds agràries del 1998.

Des de la perspectiva de la informació estadística agrària, l'any 2001 fou el de la presentació dels resultats del cens agrari del 1999 (vegeu quadre I-38).

QUADRE I-38.

**Resultats generals del cens agrari del 1999
a les Illes Balears i a l'Estat espanyol**

Macrovariables	BALEARS			ESPANYA		
	Cens 1989	Cens 1999	Var. %	Cens1989	Cens1999	Var. %
Nombre d'explotacions (NE)	28810	19788	-31,3	2284944	1790162	-21,7
Superfície total (ST) en ha	384209	374826	-2,4	42939193	42180950	-1,8
Superfície agrària Útil (SAU) en ha	220500	222118	0,7	24740506	26316787	6,4
Terres llaurades (TL) en ha	211374	199808	-5,5	16247747	16920360	4,1
Herbàcies i guarets (en ha)	139221	135980	-2,3	12094633	12399723	2,5
Fruiters (en ha)	50554	40444	-20	1210316	1151968	-4,8
Oliverar (en ha)	7864	8371	6,4	1789864	2273589	27
Vinya (en ha)	1532	1112	-27,4	1082238	1035347	-4,3

Altres terres llaurades (en ha)	12203	13899	13,9	70696	59733	-15,5
Pastures permanents (en ha)	9126	22310	144,5	8492759	9396427	10,6

Ramaderia (nombre de caps)

Vaccí	51152	46934	-8,2	4800129	6360827	32,5
Ovins	307195	334775	9	17576632	20989148	19,4
Porcins	70329	97806	39,1	11955303	22079591	84,7
Aviram	725714	1457534	100,8	118482	182446	54

Unitats de treball any (UTA)

Totals	13198	13176	-0,2	1262256	1188894	-5,8
Familiar	11056	9877	-10,7	958171	805260	-16
Assalariada	2142	3298	54	304085	383634	26,2
Indicadors estructurals						
ST/Explot.	13,3	19,9	49,2	18,8	23,6	25,3
SAU/Explot.	7,7	11,2	46,4	10,8	14,7	36,1
SAU/ST (%)	57,4	59,3	3,3	57,6	62,4	8,3
TL/SAU (%)	95,9	90	-6,1	65,7	64,3	-2,1
UTA/Explot	0,5	0,7	52,2	0,6	0,7	20,2

Font: Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca.

Aquest quadre palesa la importància socioeconòmica creixent que el sector agrari té per a l'economia i el territori illencs, a més dels profunds canvis estructurals que s'han produït als camps balears durant la dècada dels noranta. Tot i que és cert que algunes de les principals magnituds agràries disminueixen en valors absoluts durant el període 1989-1999 (pèrdua del 31% de les explotacions agràries, disminució del 5,5% de les terres llaurades...), aquests fets són explicables si consideram el procés de reestructuració en el qual es troben immersos els sistemes agraris de producció de tota la Unió Europea. De fet, el cens agrari del 1999 és, sobretot, una mostra irrefutable de la millora, modernització i adaptació a l'economia contemporània que s'ha produït en les estructures empresarials agràries de les Illes Balears: concentració de les terres agràries i augment del 50% en la grandària de l'explotació mitjana, augment del 52,2% en el treball per explotació i any, increment en un 265% del nombre d'empreses de major capitalització i intensificació del sector ramader, per citar sols alguns indicadors estructurals que es manifesten amb la simple comparació dels censos del 1989 i del 1999. A la millora dels indicadors en els factors de producció, cal afegir la millora en tot un seguit d'altres aspectes d'interès per a tota l'economia regional: ocupació i manteniment del 75% de la superfície insular, modernització dels mètodes de reg i disminució de la superfície en regadiu, millora de la comercialització i de la industrialització de les produccions i increment de la multifuncionalitat del medi rural, entre altres factors.

Les activitats primàries de les Illes Balears produïren l'any 2001 un valor afegit brut de 46.495,277 milions de pessetes, amb la qual cosa representaren poc més de l'1,5% del PIB de les Illes Balears (vegeu quadre I-39).

QUADRE I-39.

Macromagnituds econòmiques de les activitats primàries de les Illes Balears l'any 2001

SUBSECTOR	VAB (MILIONS PTES)	VAR. REAL 2000-2001 (%)	% VAB S. PRIMARI	% PIB BALEAR
Agrari	42.649,594	3,23	91,73	1,42
Pesca	2.753,96	7,40	5,92	0,092
Forestal	1.091,722	-0,42	2,35	0,036
TOT. ACT. PRIMÀRIES	46.495,277	3,34	100,00	1,548

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria d'Agricultura i Pesca.

Del total del VAB primari, 42.649,6 milions de pessetes (el 91,73%) corresponen a les activitats agràries; 2.753,9 milions de pessetes (5,92%) corresponen a les activitats pesqueres i aquícoles i 1.091,7 milions de pessetes (2,35%) a les activitats forestals. L'evolució sectorial interanual fou ben diferent per a cadascun dels subsectors. Així, les activitats pesqueres experimentaren un espectacular increment del 7,4%, respecte de l'any anterior, mentre que les activitats agràries cresqueren un 3,23% i les activitats forestals decreixeren un 0,42%.

L'any 2001 les activitats primàries continuaren ocupant prop de les 7.000-8.000 persones, la qual cosa representà, prop del 2,2% de l'ocupació il·lenca (vegeu quadre I-40).

QUADRE I-40.

Macromagnituds laborals de les activitats primàries de les Illes Balears a l'any 2001

OCUPACIÓ				
2000	1T	2T	3T	4T
Act. primàries	6.800	7.200	6.900	7.800
Total Illes Balears	330.700	356.800	365.000	351.300
2001	1T	2T	3T	4T
Act. primàries	7.000	6.400	7.300	8.000
Total Illes Balears	331.900	370.600	384.300	361.900
Variació 2000-2001 (%)	1T	2T	3T	4T
Act. primàries	2,94	-11,11	5,80	2,56
Total Illes Balears	0,36	3,87	5,29	3,02

ATUR				
2000	1T	2T	3T	4T
Act. primàries	200	0	0	300
Total Illes Balears	33.100	16.900	17.300	27.400
2001	1T	2T	3T	4T
Act. primàries	100	200	500	300
Total Illes Balears	36.800	25.400	18.900	21.700
Variació 2000-2001 (%)	1T	2T	3T	4T
Act. primàries	-50	100	100	0
Total Illes Balears	11,18	50,30	9,25	-20,80

Font: INE, Enquesta de població activa.

L'ocupació al sector primari evolucionà irregularment al llarg de l'any, amb sensibles creixements situats entre el 2,5% i el 6% respecte de l'any 2000 a tres dels quatre trimestres. Per la seva banda l'atur fou poc més que testimonial i no sobrepassà cap trimestre el mig miler de persones, i a finals d'any l'atur, al sector sols afectava el 3,6% de la població activa primària i suposava l'1,4% de l'atur balear.

Tot i així, segons les dades d'afiliació als diferents règims de la Seguretat Social, l'any 2001 eren poc més de 10.000 les persones ocupades en les activitats primàries (un 2,6% del total d'afiliats) amb un descens del 3,6% respecte de l'any anterior (vegeu quadre I-41).

QUADRE I-41.

**L'afiliació dels treballadors del sector primari balear
als diferents règims laborals de la Seguretat Social**

Treb. afiliats al règ. gen. de la SS	2000	2001	Variació 2001-2000	
			Absoluta	Relativa
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	597	690	94	15,7
Producció agrícola	151	175	24	15,7
Producció ramadera	135	163	28	21,1
Serveis agrícoles i ramaders	259	341	82	31,6
Caça i repoblació cinegètica	1	2	1	0
Silvicultura	33	30	-3	-10,3
Pesca	13	10	-3	-25
Total	1.189	1.411	222	18,7

Treb. afiliats al règ. d'autònoms de la SS	2000	2001	Variació 2001-2000	
			Absoluta	Relativa
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	954	854	-100	-10,5
Producció agrícola	572	558	-14	-2,5
Producció ramadera	55	51	-5	-8,2
Serveis agrícoles i ramaders	41	39	-2	-4,9
Caça i repoblació cinegètica	1	1	0	0
Silvicultura	8	8	0	-1
Pesca	5	5	0	0
Total	1.636	1.515	-121	-7,4

Treb. afiliats al règim especial agrari (per compte propi i compte d'altri)	2000	2001	Variació 2001-2000	
			Absoluta	Relativa
Total treballadors	6.029	5.546	-484	-8

Treballadors afiliats al Règim especial de la mar	2000	2001	Variació 2001-2000	
			Absoluta	Relativa
Total treballadors	2.303	2.303	0	0

Font: Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB).

El pressupost de la Conselleria d'Agricultura i Pesca l'any 2001 fou de 8.443,3 milions de pessetes, la qual cosa significa un increment del 13,7% respecte de l'any anterior. Per departaments destaquen els augments pressupostaris de la Direcció General de Pesca amb 727,4 milions de pessetes (un 264,8% més que l'any 2000), de la Direcció General d'Agricultura amb 5.278,9 milions de pessetes (un 22,1% més que l'any 2000) i de la Direcció General de Desenvolupament Rural amb 1.572 milions de pessetes (un 15% més que l'any 2000). Per altra banda, el pressupost de la Secretaria General Tècnica es reduí fins als 864,9 milions de pessetes (un 39,5% menys que l'any 2000) a causa d'una reestructuració d'organització de funcionament de la Conselleria d'Agricultura i Pesca (vegeu quadre I-42).

QUADRE I-42.

El pressupost de la Conselleria d'Agricultura i Pesca l'any 2001, per programes

PROGRAMA	MILIONS DE PTES	% DEL PRESSUPOST TOTAL
Infraestructures agràries de les zones rurals	277,224	3,28
Direcció i Serveis Generals d'Agricultura i Pesca	864,862	10,24
Millora de les estructures agràries, pla estatal	700,931	8,30
Agricultura, Fons FEOGA-Garantia	2626,400	31,11
Foment del sector agrari de les Illes Balears	2445,782	28,97
Pla de desenvolupament de les zones rurals	485,643	5,75
Mesures d'acompanyament CAIB-MAPA-UE	315	3,73
Millora de la productivitat i explotació dels recursos pesquers	187,969	2,23
Ordenació del sector pesquer	45	0,53
Programació IFOP 2000/2006	494,441	5,86
TOTAL CONSELLERIA	8443,252	100,00

Font: Pressuposts generals de la CAIB, 2001.

El quadre I-42 mostra la distribució en programes dels pressuposts de la Conselleria d'Agricultura i Pesca l'any 2001. Hi destaquen els programes del fons FEOGA-Garantia, amb 2.626,4 milions (un 31,1% dels pressuposts de la Conselleria); el Foment del sector agrari, amb 2.445,8 milions de pessetes (un 29% dels pressuposts de la Conselleria); la direcció i els serveis generals d'Agricultura i Pesca, amb 864,8 milions de pessetes (un 10,2% dels pressuposts de la Conselleria); el Pla estatal de millora de les estructures agràries, amb 700,9 milions de pessetes (un 8,3% dels pressuposts de la Conselleria d'Agricultura i Pesca) i el programa pesquer IFOP, amb 494,4 milions de pessetes (un 5,9% dels pressuposts de la Conselleria).

Les incidències sociopolítiques i d'ordenació sectorial que es produïren al sector primari balear l'any 2001 foren abundants i destacades. Sense cap dubte les més importants varen ser la posada en marxa del Pla de desenvolupament rural (figura que es desprèn del Reglament (CE) 1257/1999) i la millora econòmica de la línia d'ajuda IFOP al sector pesquer i aquícola per al període 2000-2006. El Pla de desenvolupament rural suposarà, entre els anys 2000 i 2006, una aportació econòmica pública (Govern de les Illes Balears, Estat espanyol i Unió Europea) de 153,6 milions d'euros i una inversió

induïda prevista de més de 360 milions d'euros que beneficiaran directament o indirectament un total de 325.000 hectàrees i prop de 230.000 habitants de les Illes Balears. Per la seva banda el programa IFOP 2000-2006 preveu a les Illes Balears unes ajudes de prop de 19 milions d'euros en matèria de pesca i aqüicultura.

És digne de menció la repercussió social que tengué la celebració a Palma el novembre del 2001 del I Congrés Rural de les Illes Balears, on participaren i se sotmeteren a debat les posicions d'un total de 500 persones de tots els àmbits de la ruralia insular (pagesos, tècnics, científics, ecologistes,...) amb els objectius d'analitzar la situació actual del sector, establir estratègies de treball conjuntes i posar uns fonaments polítics consensuals per als propers anys. Altra mesura de gran importància per poder garantir la seguretat alimentària i afavorir la qualitat de les produccions a totes les fases de la cadena alimentària, fou la creació de l'Institut de Qualitat Agroalimentària.

En matèria agrícola destaca el naixement de la marca de garantia de qualitat "Ametla mallorquina", la creació dels primers reglaments de producció integrada de patata, pebre i tomàtiga i l'ajuda a la creació d'una línia de transformació de la taronja en suc per mantenir els preus percebuts pels productors i afavorir la industrialització de la producció cítrica. En matèria ramadera foren importants les actuacions d'ordenació sectorial desenvolupades. S'han de destacar les ajudes econòmiques per combatre les conseqüències de les malalties de l'encefalopatia espongiforme bovina (EEB) i la llengua blava (febre catarral ovina), les ajudes a les agrupacions de defensa ramadera, els programes de millora genètica de les races autòctones d'oví, el Pla de millora tècnica de les explotacions d'oví i la constitució de la Societat Agrària de Transformació Productors Illencs de Lactis (PRILAC) amb l'objectiu de transformar part de la producció làctia mallorquina en quallada i iogurts, i d'augmentar el preu mitjà del litre de llet rebut pels productors. En matèria pesquera destaca la implantació d'un sistema d'etiquetatge obligatori de tot el peix que es posa a la venda a Balears per millorar la comercialització de la producció i revalorar el peix fresc de les Balears.

La Conselleria d'Agricultura i Pesca desenvolupà l'any 2001 un total de 95 normatives (noves o modificacions d'anteriors) entre ordres (74), resolucions (15), decrets (4) i correccions d'errors (4). Bona part de la normativa desenvolupà les diferents línies del Pla de desenvolupament rural, les ajudes al sector pesquer del pla IFOP i les ajudes per pal·liar la crisi conjuntural del sector ramader (ajudes per a la importació d'aliments, per combatre l'EEB i la febre catarral ovina, entre altres). També cal destacar un bon grapat de normatives dirigides a desenvolupar accions d'ordenació de gran abast i d'importància per al sector, o bé que suposen una certa innovació: impuls a la investigació i formació superior, millora de les infraestructures del medi rural, regulació de les races ramaderes autòctones, regulació d'usos de la Reserva Marina del nord de Menorca, establiment de vedes en determinades espècies d'interès pesquer (raors, verderols, llampegues) i la regulació de la pesca de la llagosta, aplicació de mesures agroambientals com les ajudes econòmiques a la protecció del paisatge rural de l'illa de Menorca, millora de les condicions de vida dels treballadors immigrants del sector i la creació dels Premis del Camp Balear, per citar sols les més destacades.

Per la seva banda, la normativa estatal d'interès per a les Balears es dirigí, en bona part, a combatre la crisi ramadera dels darrers anys així com la sequera que afectà diferents regions mediterrànies de l'Estat. Una altra normativa d'interès fou la modificació de la normativa en agricultura ecològica, un decret de foment a la repoblació forestal, el règim d'ajudes als mètodes de producció respectuosos amb el medi, la ratificació del Reglament de denominació d'origen dels vins Pla i Llevant i del seu Consell Regulador, l'impuls al desenvolupament de projectes de recerca en matèria agroalimentària i la modificació del règim de protecció dels recursos de l'arxipèlag de Cabrera.

Els canvis polítics i econòmics produïts a Europa després de la simbòlica caiguda del mur de Berlín (1989) han tingut a Europa Occidental unes repercussions de gran abast, que han afectat de manera clara el sector agroalimentari. A la Unió Europea, amb l'aprovació de l'Agenda 2000 i dels pressuposts de la PAC per al període 2000-2006, s'ha evidenciat la confrontació d'interessos entre els estats del nord i del sud, entre agricultures continentals i mediterrànies, entre estructures agràries productivistes i estructures agràries postproductivistes. A més de la remodelació de l'estructura agrària europea pels recents canvis geopolítics del vell continent s'han de considerar -i potser amb major importància- factors de repercussió mundial com la firma el 1994 de l'Acta final de l'Acord general sobre aranzels i comerç (GATT) i l'Acord de Blair House entre la Unió Europea i els Estats Units. Així, per exemple, els acords agroalimentaris adoptats amb la firma, per part de la Unió Europea, de l'Acta final de la Ronda de l'Uruguai i en l'Organització Mundial del Comerç (OMC) obliguen a reduir un 20% els ajuts a l'agricultura comunitària, un 15% dels aranzels de productes agraris exteriors i un 21% a les exportacions subvencionades.

La política europea d'inicis del segle XXI té com a objectius primordials afrontar els excedents de producció i reduir els elevats costos de la PAC, amb la introducció d'un model d'economia agrària postproductivista que inclogui mesures de desenvolupament rural integrat, l'adaptació dels mètodes de producció a l'entorn natural i el foment de les activitats no agràries; tot això amb un pressupost que oscil·larà entre els 40.000 milions i 46.000 milions d'euros anuals durant el període 2000-2006 (43.600 milions d'euros el 2001).

Tal i com va advertir l'any 1999 el comissari europeu d'Agricultura, Desenvolupament Rural i Pesca, Franz Fischler, el període 2000-2006 és el del gran canvi de la PAC. El nou model d'agricultura europea tindrà les següents característiques:

- competitivitat de les explotacions, sense massa subvencions
- produccions ajustades a les demandes
- diversitat de produccions
- manteniment de la població rural

- sostenibilitat de les produccions
- simplificació administrativa i de les polítiques sectorials
- suport públic als serveis desenvolupats en el medi rural.

Les esmentades característiques, com a objectiu polític del sector agrari europeu, es duran a terme amb les següents mesures polítiques:

- reducció dels preus bàsics de mercat per fomentar la competitivitat dels agricultors europeus al mercat mundial
- augment dels pagaments directes per millorar la qualitat de vida dels agricultors
- estratègia i orientació del mercat agrari, per preparar la incorporació de nous països a la Unió.

Tanmateix la PAC ha d'entendre's com un fet dinàmic en constant evolució. Ja es qüestiona la seva validesa per satisfer els compromisos internacionals signats per la UE i no és agosarat pensar en canvis a les polítiques agràries europees abans del 2006; sobretot si consideram que a la conferència ministerial de l'Organització Mundial del Comerç celebrada a Doha del 9 al 14 de novembre del 2000, es llançà una nova ronda global en la qual es preveu un acord sobre els compromisos en agricultura abans del 31 de març del 2003. Els elements més importants per a la Unió Europea en la negociació de l'OMC seran la manera d'incorporar als acords les preocupacions no comercials (multifuncionalitat, model europeu d'agricultura postproductivista) així com els compromisos de reducció de les ajudes internes que produeixen distorsions als mercats internacionals.

Per la seva banda, les activitats pesqueres a l'àmbit europeu han començat a incorporar plantejaments postproductivistes i de sostenibilitat. Per pal·liar l'esgotament de les pesqueres tradicionals, la política pesquera comunitària (PPC) afavoreix diverses mesures com la reconversió de la flota, l'establiment de quotes de captura per espècies, la investigació de noves pesqueres i espècies i el desenvolupament de l'aqüicultura.

De fet, a mitjans de l'any 2002 les propostes de Franz Fischler, el comissari europeu d'Agricultura, Desenvolupament Rural i Pesca, per revisar la PAC i la PPC tenien com a aspectes més significatius la disminució de les ajudes directes, la reducció dels preus d'intervenció, l'ecocondicionalitat obligatòria, l'afavoriment de les mesures d'acompanyament i agroambientals pel que fa a matèria agrària; i la reducció de la capacitat d'extracció de la flota pesquera i la desaparició de les ajudes estructurals per a la modernització i construccions de vaixells, en matèria pesquera.

5.2. SUBSECTOR AGRORAMADER

L'any 2001 la producció agrària final a les Balears fou de 51.355,1 milions de pessetes i el valor afegit brut a preus de mercat fou de 35.650,7 milions de pessetes, la qual cosa significa un creixement del 2,27% respecte de l'any anterior. De la producció agrària final 39.821,7 milions de pessetes (el 77,54%) corresponen a la producció vegetal, mentre que 11.533,4 milions de pessetes (el 22,46%) corresponen a la producció animal. Aquest fet palesa una pèrdua de la importància relativa de la ramaderia dins del sector, que l'any 2000 significà un 25,4% del sector agrari. Per la seva banda les subvencions foren de 7.130,4 milions de pessetes (el 19% de la renda agrària), un 7,74% més que l'any anterior. El valor afegit brut a cost dels factors fou de 42.649,6 milions de pessetes (l'1,1% del VAB agrari estatal) la qual cosa significa un creixement real del 3,23% respecte de l'any anterior i un 1,42% del PIB de les Illes Balears. La renda agrària se situà en 37.565,4 milions de pessetes (l'1% de la renda agrària estatal) el que suposa un creixement real del 3,36% respecte de l'any 2000 (vegeu quadre I-43).

QUADRE I-43.

Valoració econòmica de la producció agrària de les Illes Balears a l'any 2001

	MILIONS PTA. CORRENTS	MILIONS PTA. DE 2000	VAR. 2000-2001
PRODUCCIÓ AGRÀRIA FINAL	51.355,065	46.093,605	2,27
DESPESES FORA DEL SECTOR*	15.704,379	14.095,424	2,27
VAB A PREUS DE MERCAT	35.650,686	31.998,181	2,27
SUBVENCIONS	7.130,377	7.130,377	7,74
IMPOSTS LLIGATS A LA PRODUCCIÓ*	131,469	118,000	2,27
VAB A COST DELS FACTORS	42.649,594	39.010,558	3,23
AMORTITZACIONS*	5.084,151	4.563,267	2,27
RENDA AGRÀRIA	37.565,443	34.447,291	3,36

*Estimació a partir de dades estructurals del 1998.

Font: Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca.

El VAB agrari per ocupat així com la renda agrària per ocupat se situen, amb 5,9 i 5,2 milions de pessetes, en sols el 72% i 74% de la producció bruta i de la renda mitjana balear per ocupat; sensiblement per sobre de la producció agrària espanyola per ocupat, que sols fou del 57% i 62%, respectivament, de la producció bruta i de la renda mitjana espanyola per ocupat. No obstant això, el VAB agrari per ocupat i la renda agrària per ocupat cresqueren l'any 2001 per sobre del 12%, més de quatre vegades per sobre del creixement de la producció bruta i de la renda balear per ocupat, es pot afirmar, doncs, que les diferències de productivitat entre l'ocupat tipus balear i l'ocupat agrari illenc es reduïren notablement (vegeu quadre I-44).

QUADRE I-44.

Comparació de les produccions agràries per ocupat en les Illes Balears i l'Estat espanyol els anys 2000 i 2001

ANY 2000	RENDA BRUTA		RENDA NETA		
	Balears	Espanya	Balears	Espanya	
VAB agrari/ocupat	5,267	3,719	Renda agrària/ocupat	4,645	3,423
PIB/ocupat	8,009	6,590	Renda neta/ocupat	6,895*	5,618
ANY 2001					
VAB agrari/ocupat	5,944	3,850	Renda agrària/ocupat	5,236	3,559
PIB/ocupat	8,265	6,785	Renda neta/ocupat	7,116*	5,768
VARIACIÓ 2000-2001					
VAB agrari/ocupat	12,85	3,52	Renda agrària/ocupat	12,72	3,97
PIB/ocupat	3,2	2,96	Renda neta/ocupat	3,21	2,67

Valors en milions de pta. corrents - *Estimació

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, INE i MAPA.

L'increment de la vocació comercial del sector agrari de les Illes Balears, expressat per la relació producció final/producció total, palesa la creixent integració d'aquesta activitat en el seu entorn econòmic. La vocació comercial del sector agrícola fou del 79% (5 punts més que l'any anterior) mentre que al sector ramader es mantengué, tot i la crisi conjuntural, prop del 96%. Les despeses fora del sector agrari, que han de ser preses com a indicador del grau de tecnificació de les activitats agràries, foren estimades en 15.704,4 milions de pessetes (un 30,6% de la producció agrària final). Els costos més importants foren la compra de pinsos per al bestiar, que s'estimen en poc més de la meitat del total de despeses fora del sector, les reparacions de maquinària i els costos en energia i lubricants. En el mateix sentit es pot considerar la millora tècnica que s'ha produït en els darrers anys quant a maquinària agrària es refereix. Així, el parc de maquinària agrària cresqué sols l'any 2001 prop de 450 unitats i la potència mitjana de les màquines també s'incrementà notablement (vegeu quadre I-45).

QUADRE I-45.

La maquinària agrària a les Illes Balears

	Parc a 31/12/2000			Parc a 31/12/2001		
	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat
TRACTORS						
amb cadenes	106	5172	48,79	106	5172	48,79
amb rodes	17.136	76.9847	44,93	17595	795377	45,2
total tractors	17.242	77.5019	44,95	17701	800549	45,23
MOTOCULTORS I MOTOMÀQUINES	7.459	10.5142	14,10	7458	105128	14,1
RECOL·LECCIÓ DE CEREALS	409	29.044	71,01	419	29986	71,57
EQUIPS DE CÀRREGA	63	2829	44,90	63	2829	44,9
TRACTOCARROS	1	16	16	2	23	11,5
ALTRES	-	-	-	-	-	-

	Altes a 2000			Altes a 2001		
	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat
TRACTORS						
amb cadenes	-	-	-	-	-	-
amb rodes	397	21.587	54,38	459	25.530	55,62
total tractors	397	21.587	54,38	459	25.530	55,62
MOTOCULTORS I MOTOMÀQUINES	4	47	11,75	-	-	-
RECOL·LECCIÓ DE CEREALS	9	623	69,22	10	942	94,2
EQUIPS DE CÀRREGA	-	-	-	-	-	-
TRACTOCARROS	1	16	16	1	7	7
ALTRES	-	-	-	-	-	-

	Baixes a 2000			Baixes a 2001		
	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat
TRACTORS						
amb cadenes	-	-	-	-	-	-
amb rodes	28	1337	47,75	29	1.305	45
total tractors	28	1337	47,75	29	1.305	45
MOTOCULTORS I MOTOMÀQUINES	1	7	7	1	14	14
RECOL·LECCIÓ DE CEREALS	-	-	-	2	177	88,5
EQUIPS DE CÀRREGA	-	-	-	-	-	-
TRACTOCARROS	-	-	-	-	-	-
ALTRES	-	-	-	-	-	-

Font: Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca.

Es pot destacar el general augment dels preus percebut pels agricultors i ramaders illencs durant el 2001. En destaquen els increments produïts en el preu de les patates (prop del 30%), taronges (més del 40%), fruita, hortalisses, ramat per a carn (excepte vacca), llet de vaca (7%) i ous (vegeu quadre I-46).

QUADRE I-46.

Variació dels preus percebuts pels agricultors i ramaders. 2001

	2000	2001	VAR. (%)
CEREALS			
Blat flonjo	25,83	34,67	34,22
Blat dur	23,71	45,5	91,90
Arròs redó	450	459,09	2,02
Ordi 6 car.	26,58	27,74	4,36
Ordi 2 car.	26,46	27,58	4,23
Civada blanca i groga	37,98	35,71	-5,98
Civada negra i grisa	34,11	29,58	-13,28
Sègol	-	40	-
Blat de les Índies (gra)	30	28,67	-4,43
Sorgo (gra)	-	40	-
Mitjana cereals	25,3	32,2	27,27
LLEGUMS			
Mongetes seques	105	110	4,76
Llenties	220,56	254,38	15,33
Ciurons	126,94	222,17	75,02
Faves seques	53,2	51,43	-3,33
Veça per a gra	67,14	73,33	9,22
Mitjana llegums	45	76	68,89

PATATES

Desirée	48,96	60,96	24,51
Kennebec	56,6	79,17	39,88
Red pontiac	57,22	79,17	38,36
Arran Banner	51,36	64,07	24,75
Baraka	58,26	79,17	35,89
Jaerla	56,53	74,28	31,40
Royal Kidney	58,68	81	38,04
King Edwerd	55,76	77,5	38,99
Mitjana patates	55,42	74,42	34,27

CULTIUS INDUSTRIALS

Girasol	-	212,5	-
Pebre per a pebrebò	-	118,75	-
Tabac sec	-	300	-
Canya de sucre	-	300	-

OLIVES DE TAULA

<i>Manzanilla fina</i>	-	287,50	-
<i>Hojiblanca</i>	-	287,50	-
<i>Gordal</i>	-	300,00	-
Cacerenya	-	275,00	-
Carrasquenya	-	250,00	-

FARRATGES

Fenc d'alfals	28,06	28,74	2,42
Veça per a farratge	41,33	45,00	8,88
Mitjana farratges	28,31	29,00	2,44

CÍTRICS

Taronja navelina	52,64	83,52	58,66
Taronja Washington i Thompson Navel	39,88	56,08	40,62
Taronja Navelate	51,65	91,4	76,96
Taronja salustiana	32,5	93,75	188,46
Taronja verna	80	118	47,50
Taronja València late	65,83	118,33	79,75
Mandarina satsuma	83,33	90,42	8,51
Mandarina clementina	86,11	94,58	9,84
Llimona verna	68,45	74,31	8,56
Llimona fina	66,94	72,29	7,99
Mitjana cítrics	53,8	75,6	40,52

FRUITERS NO CÍTRICS

Poma starking	86,14	104,75	21,60
Poma golden	84,54	97,50	15,33
Poma reineta	80,31	106,67	32,82
<i>Poma verde doncella</i>	73,57	128,75	75,00
Pera llimonera	93,13	108,33	16,32
Pera ercolina	98,87	133,00	34,52
Pera blanquilla	103,10	117,27	13,74
Albercoc bulida	137,26	206,94	50,76
Albercoc canino	120,83	129,58	7,24
Albercoc moniquí	155,00	160,00	3,23
Albercoc paviot	111,11	129,17	16,25
Melicotó extraprimerenc	177,08	177,22	0,08
Melicotó primerenc-carn flonja	160,28	140,42	-12,39
Melicotó primerenc-carn dura	152,33	156,04	2,44

Melicotó de temporada	134,24	120,63	-10,14
Melicotó tardà groc	124,64	136,25	9,31
Melicotó roig	122,75	168,19	37,02
Melicotó paraguaià	108,67	126,00	15,95
Cirera ambrunesa	514,17	556,25	8,18
Cirera picota	474,17	520,00	9,67
Cirera garrafal-Napoleón	602,78	900,00	49,31
Pruna Clàudia	223,8	163,06	-27,14
Pruna Golden Japan	141,14	143,06	1,36
Pruna Santa Rosa	132,57	152,64	15,14
Raïm de taula ohanes	163,19	206,94	26,81
Raïm de taula moscatell	199,3	216,79	8,78
Raïm de taula rosetti	200,43	178,75	-10,82
Raïm de taula cardinal	200,63	176,50	-12,03
Raïm de taula aledo	171,07	176,00	2,88
Raïm de taula imperial	185,00	200,00	8,11
Fraulot	348,06	436,34	25,36
Mitjana fruiters no cítrics	163,47	214,34	31,12

FRUITS SECS

Ametla llargueta	88,39	83,80	-5,19
Ametla marcona	84,29	89,73	6,45
Ametla comuna	83,14	82,63	-0,61
Ametla mollar	71,29	80,00	12,22
Mitjana ametla	81,78	84,04	2,77

HORTALISSES

Lletuga romana	87,4	100,89	15,43
Lletuga d'ull	73,83	101,67	37,71
Colflori	94,68	135,13	42,72
Col de cabdell de fulla plana	71,13	92,09	29,47
Col de cabdell de fulla rissada	82,78	134,17	62,08
Tomàtiga marmande	142,66	116,28	-18,49
Tomàtiga muchamiel	130,95	117,08	-10,59
Tomàtiga plana	126,92	114,12	-10,09
Pastanaga	54,44	78,29	43,81
Pèsol per a consum en fresc	239,29	342,72	43,22
Pèsol per a indústria	50	-	-
Ceba boba	51,82	88,56	70,90
Ceba valenciana	53,57	62,84	17,30
Cogombre	76,83	77,06	0,30
Pebre vermell	224,88	230,42	2,46
Pebre verd	211,18	245,76	16,37
Carxofa verda	140,08	126,06	-10,01
Carxofa morada	142,96	234,72	64,19
Carxofa per a indústria	-	333,33	-
Espàrrecs per a consum en fresc	-	250,00	-
Meló	101,91	99,4	-2,46
Síndria	57,17	58,29	1,96
All	262,25	291,85	11,29
Fava tendra	172,17	215,72	25,29
Mongeta tendra plana	368,19	467,36	26,93
Mongeta tendra allargada	413,46	495,14	19,76
Espinacs	48,13	95,14	97,67
Xampinyó	331,25	334,72	1,05
Albergínia	149,47	168,01	12,40
Mitjana hortalisses	110,23	113,46	2,93

VINS	2000	2001	Var. (%)
Most per a consum en fresc (litre)	220,00	-	-
Vi blanc amb DO. (hectograu)	210,63	215,83	2,47
Altres vins blancs (hectograu)	197,5	206,25	4,43
Vi negre amb DO.	233,75	248,64	6,37
Altres vins negres (hectograu)	225,00	238,64	6,06
Vi rosat amb D.O. (hectograu)	188,75	216,00	14,44
Altres vins rosats (hectograu)	188,75	210,56	11,55
Vi claret amb DO. (hectograu)	200	-	-
Altres vins clarets (hectograu)	200	-	-
Vins per destil·lació (hectograu)	265	-	-
Mitjana vins	207,4	222,65	7,35

OLIS			
Oli d'oliva verge extra 1a (5 ^o)	866,67	800	-7,69
Oli d'oliva verge extra 2a (5 ^o a 1 ^o)	852,38	800	-6,15
Oli d'oliva verge fi (1 ^o a 1,5 ^o)	842,86	787,5	-6,57
Oli d'oliva verge (1,5 ^o a 3 ^o)	790	1000	26,58
Mitjana olis	837,9775	846,875	1,06

FLORS I PLANTES ORNAMENTALS

Clavells (dotzena)	538,06	863,19	60,43
Roses (dotzena)	605,21	917,71	51,63
Estranys (dotzena)	-	1500	-
Cossiols de begònies (unitat)	616,67	810	31,35
Cossiols de petúnies (unitat)	800	-	-
Cossiols de geranis (unitat)	1650	1433,33	-13,13
Falgueres (unitat)	533,33	447,5	-16,09
Roser (unitat)	358,33	408,33	13,95
Mimosa (unitat)	2383,33	2675	12,24
Coníferes (unitat)	1000	666,67	-33,33
Mitjana flors i plantes ornamentals	960,62	1174,53	22,27

MITJANA PREUS PRODUCCIÓ VEGETAL	109,20	121,34	11,12
--	---------------	---------------	--------------

RAMAT PER A CARN

Vedell (kg viu)	288,72	255,86	-11,38
Anoll	264,57	242,05	-8,51
Bravetell	291,11	261,88	-10,04
Vaccí major	115,56	95,49	-17,37
Anyell de llet	492,08	524,82	6,65
Mè recental	354,17	356,04	0,53
Mè	332,41	348,32	4,79
Oví major	74,79	75,63	1,12
Cabrit de llet	614,03	703,57	14,58
Segall	247,75	226,31	-8,65
Caprí major	127,29	192,83	51,49
Porcs d'engreix raça ibèrica	344,24	597,92	73,69
Porcs d'engreix d'altres races	247,09	296,74	20,09
Porcs de desvellament	104,58	106,67	2,00
Pollastres	191,67	226,04	17,93
Gallines	286,49	427,29	49,15
Conills	476,88	600,52	25,93
Mitjana ramat per a carn	213,71	248,84	16,44

LLET

De vaca (litre)	41,88	44,81	7,00
D'ovella (litre)	108,33	92,00	-15,07

De cabra (litre)	89,09	71,25	-20,02
Mitjana llet	42,08	44,93	6,77

OUS

De gallina >60 grams (1a, 2a i 3a) la dotzena	151,71	193,25	27,38
De gallina 55-60 grams (4a) la dotzena	132,21	165,75	25,37
De gallina 50-55 grams (5a) la dotzena	123,92	145,75	17,62
De gallina <50 grams (6a, 7a i 8a) la dotzena	102,64	120,92	17,81
Mitjana ous	127,62	156,42	22,57

LLANA

Llana blanca fina	59,33	40	-32,58
Llana blanca extrafina	54,67	37,73	-30,99
Altres llanes	60	38,89	-35,18
Mitjana llana	58	38,87	-32,98

BESTIAR VIU

Vaques per a llet (unitat)	65037,04	52569,44	-19,17
Vedelles per a llet (unitat)	81069,44	78541,67	-3,12
Vedelles descalostrades (1 a 3 setmanes) la unitat	20805,56	21333,33	2,54
Vedelles desmamades (3 a 7 mesos) (unitat)	27236,11	34444,44	26,47
Ovelles (unitat)	8362,5	8472,22	1,31
Primals (unitat)	7001,39	7541,67	7,72
Cabres (unitat)	4597,22	6020,83	30,97
Porcelles (unitat)	6272,11	6819,44	8,73
Pollets (1 dia) (unitat)	38,21	37,67	-1,41
Polletes (1 dia) (unitat)	69,49	62,29	-10,36
Mitjana bestiar viu	23448,9	22252,89	-5,10

MITJANA PREUS PRODUCCIÓ VEGETAL	311,97	326,49	4,65
--	---------------	---------------	-------------

MITJANA PREUS AGRARIS	154,74	167,41	8,19
------------------------------	---------------	---------------	-------------

Valors en pta./kg

Font: Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca.

En el mateix sentit, els preus pagats pels productors agraris en el consum de productes intermedis foren sensiblement majors als de l'any 2000. Destaca l'increment dels preus produït als pinsos (4%-8%) i dels treballadors (sobretot els eventuais). En canvi es mantengueren o fins i tot disminuïren els preus de les llavors, els fertilitzants i la reparació de maquinària (vegeu quadre I-47)

QUADRE I-47.
Variació dels preus pagats pel productors agraris en el consum de productes intermedis. 2001

LLAVORS	2000	2001	VAR. (%)
Blat flonjo (R1)	72,54	71,13	-1,94
Ordi 6 car. (R1)	69,38	68,09	-1,86
Ordi 2 car. (R1)	73,17	73,92	1,03
Blat de les índies híbrid (Cat. Certificada)	495	475,87	-3,86
Mongetes seques	1562,5	1223,86	-21,67
Faves	463,75	454,55	-1,98

Patata tipus B (Cat. Certificada)	112	109,3	-2,41
Cotó (R2)	450	-	-
Girasol híbrid (Cat. Certificada)	584,44	450	-23,00
Mongeta tendra	1788,33	1780	-0,47
Alfals	937,5	893,29	-4,72
Margall	262,64	255	-2,91
Veça	61,56	62	0,71

FERTILITZANTS

Sulfat amònic (21%)	21,4	23,93	11,82
Nitrat amònic càlcic (26%)	44	37,35	-15,11
Nitrat amònic (33,5%)	38,29	44,17	15,36
Urea (46%)	34,56	39,83	15,25
Superfosfat de calç 18% (pols)	20,75	28	34,94
Superfosfat de calç 18% (gra)	24,48	26,02	6,29
Superfosfat de calç triple	39,04	40,89	4,74
Clorur potàssic (60%)	35	35	0,00
Sulfat potàssic (50%)	53,9	52,66	-2,30
MAP (fosfat monamònic)	95,21	89,96	-5,51
DAP (fosfat diamònic)	45,96	45,75	-0,46
8/15/15	34,51	33,53	-2,84
8/24/8	43,11	79,38	84,13
9/18/27	39,95	40,63	1,70
12/24/8	-	41,5	-
15/15/15	37,4	39,43	5,43
Fems de vaccí	2,5	-	-

ALIMENTS PER AL BETIAR

Blat flonjo	30,74	31,51	2,50
Ordi	31,03	30,23	-2,58
Civada	38,08	34,75	-8,74
Blat de les Índies	35,39	34,6	-2,23
Segó	32,8	32,52	-0,85
Palla	19,47	22,28	14,43
Farina de soja	46,24	50,76	9,78
Farina de peix	28	-	-
Farina de carn	32	-	-
Coca de girasol	31,27	34,6	10,65
Popa de blada-rave	31,95	33,47	4,76
Fenc d'alfals	26,74	28,47	6,47
Alfals sec	26,94	27,26	1,19

PINSOS COMPOSTS (per a vaccí)

Lactoreemplaçants	117,08	108,22	-7,57
Per a vedells de cria	41,02	42,9	4,58
Per a vedells de recría i engreix	39,11	41,73	6,70
Concentrat per a vaccí de llet	39,78	42,96	7,99
Concentrat per a vaccí de carn	39,18	41,71	6,46

PINSOS COMPOSTS (per a oví i caprí)

	2000	2001	VARIACIÓ (%)
Per a mens i segalls de cria	46,77	49,97	6,84
Per a mens i segalls de recría i engreix	43,91	47,71	8,65
Per a ovelles i cabres lactants	39,59	42,12	6,39

PINSOS COMPOSTS (per a porcí)

Per a porcelles	58,59	59,08	0,84
Per a porcs d'engreix	43,45	47,84	10,10
Per a trutges en gestació i lactació	40,92	-	-
Concentrats	49,8	49,8	0,00

PINSOS COMPOSTS (per a conills)

38,52	41,12	6,75
-------	-------	------

PINSOS COMPOSTS (per a aviram)

Per a polletes de cria i recria	53,51	57,49	7,44
Per a ponedores	44,15	46,84	6,09
Per a pollastres per carn	52,77	57,29	8,57

CONSERVACIÓ DE MAQUINÀRIA

Reparació bomba injectora (tractors) la unitat	95875	95250	-0,65
Reparació elevador hidràulic (tractors) la unitat	42500	41250	-2,94
Rectificat motors (tractors) la unitat	200000	186250	-6,88
Reparació motor recol·lectora (la unitat)	300000	278375	-7,21
Càvec (la unitat)	-	2000	-

TREBALLADORS FIXOS (Ptes/dia)

Encarregats i capatassos	6000,0	6514	8,57
Tractoristes i maquinistes	5972,3	6084	1,87
Pastors	5055,6	5070	0,28
Vaquers o porquers	4791,8	4803	0,23
Hortolans	4805,8	4903	2,02
Guardes o amos	4766,8	4805	0,80
Peons	5398,2	5526	2,37

TREBALLADORS EVENTUALS (Ptes/dia)

Preparació del terreny	5592,3	5805	3,80
Sembra i adobament	5625,2	5805	3,20
Feines complementàries	5486,1	5778	5,32
Regs	5312,6	5639	6,14
Tractaments de plagues	5486,1	6028	9,88
Recol·lecció d'herbàcees	5927,1	6190	4,44
Recol·lecció de fruiters	5166,6	5444	5,37
Collita d'olives	5756,6	6042	4,96
Vermada	5796,6	6174	6,51
Poda	7166,8	9250	29,07
Plantació i tala d'arbres	7305,6	9250	26,62
Pastoreig	6000,0	5521	-7,98

Valors en ptes/kg

Font: Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca.

L'any 2001 la Conselleria d'Agricultura i Pesca abonà unes ajudes de 7.130,4 milions de pessetes dirigides al sector agrari balear. Del total de les ajudes, 3.330,1 milions de pessetes (el 46,7%) foren pagats per la comunitat autònoma, 3.192,4 milions de pessetes (44,8%) foren pagats pel Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrícola i 607,8 milions de pessetes (el 8,5%) pel programa conjunt MAPA-CAIB. Per partides destaquen les ajudes rebudes pels conreus herbacis, fruits secs, diverses mesures per pal·liar

els efectes de la sequera, les primes FEOGA al bestiar oví i cabrum, diverses mesures per pal·liar els efectes de l'encefalopatia espongiforme bovina i la llengua blava i el suport a la indústria làctia i hortofructícola.

A les Illes Balears l'associacionisme agrari s'ha desenvolupat mitjançant dues fórmules principals: la cooperativa agrària i les societats agràries de transformació (SAT). En els darrers anys la facturació en xifres absolutes de les cooperatives no ha deixat de créixer, ja que són un bon mètode per reduir els costos de les explotacions i per comercialitzar les seves produccions. L'any 2001 hi havia agrupats 4.839 productors en 42 cooperatives, que poden ser de primer grau (formades per persones físiques o jurídiques) o cooperatives de segon grau (formades per cooperatives de primer grau). El cooperativisme agrari té una distribució geogràfica singular i és molt important en la meitat nord i occidental de Menorca, a Palma, Sineu i Consell (Mallorca), mentre que té poca importància a les Pitiüses.

Segons dades de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, l'any 2001 a les Illes Balears hi havia 125 societats agràries de transformació (SAT), amb prop de 3.000 associats. Del total, 113 SAT es localitzaven a Mallorca, 8 a Menorca, 3 a Eivissa i una Formentera. El 2001 es produïren 10 altes en el registres de SAT, mentre que només una es donà de baixa, fet que demostra la creixent importància d'aquesta figura jurídica en l'associacionisme agrari balear. Les SAT estaven estructurades heterogèniament, des de SAT de només 3 socis fins a SAT de diversos centenars de socis, i amb un capital social variable des de només algunes desenes de milers, fins a centenars de milions de pessetes. Malgrat la diversitat descrita, les SAT s'estructuren, en general, en societats amb un nombre reduït de socis i amb un capital social inferior als cinc milions de pessetes.

A més de cooperatives i societats agràries de transformació, a les Illes Balears existeixen altres tipus d'agrupacions agràries que cal considerar. És el cas de les associacions de defensa vegetal (ADV) i de les associacions de defensa sanitària (ADS), que són agrupacions de productors per als quals existeix una línia d'ajuda per a la utilització de millores tècniques en els seus mitjans de producció: vacunació, compra de llavors selectes... A les Illes Balears l'any 2000 hi havia 20 ADV que agrupaven un total de 6.442,6 ha i 782 socis. Vuit de les esmentades ADV es convertiren en associacions de tractaments integrats (ATRIAS).

Les agrupacions de defensa sanitària ramadera, tot seguint el Reial decret 1880/1996, són aquelles associacions constituïdes per ramaders per a la millora del nivell sanitariozootècnic de les seves explotacions, la qual cosa els permet millorar el nivell productiu i sanitari dels seus productes. L'any 2001 a les Illes Balears hi havia 22 ADS amb poc menys de 2.000 explotacions.

També són remarcables les organitzacions de productors de fruites i hortalisses (OPFH), les quals, tot seguint el Reglament (CE) 2200/96, són aquelles entitats la fór-

mula jurídica de les quals és la cooperativa, societat agrària de transformació, societat mercantil o una altra entitat amb personalitat jurídica, que estigui constituïda per productors de fruites i hortalisses. L'any 2001 hi havia 12 OPFH: 5 al sector dels fruits secs, 2 al sector lacti, una al sector oví i porcí i 4 OPFH al sector de les fruites i hortalisses. És remarcable el paper d'algunes d'aquestes organitzacions de productors com Agroevivissa, Agroilla, s'Esplet, o Fruitabona, que exerceixen unes bones pràctiques agràries i han estat exemple per a la resta del sector per les seves tècniques de producció, gestió empresarial i comercialització que tendeixen a la millora i modernització del sector⁵³.

Una activitat que presenta un gran dinamisme en els darrers anys és l'agroturisme (vegeu quadre I-48).

QUADRE I-48.

Evolució de l'oferta d'agroturismes a les Illes Balears								
ESTABLIMENTS	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
AGROTURISMES	47	50	56	61	72	85	98	112
ALLOTJAMENTS								
TURÍSTICS	2347	2355	2370	2377	2423	2464	2485	2457
PLACES	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
AGROTURISMES	442	489	542	599	711	927	1094	1264
ALLOTJAMENTS								
TURÍSTICS	381078	384953	388510	393850	398687	405052	407336	405834
ESTABLIMENTS (increment %)	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	
AGROTURISMES	6,38	12	8,93	18,03	18,06	15,29	14,29	
ALLOTJAMENTS								
TURÍSTICS	0,34	0,63	0,29	1,93	1,69	0,85	-1,13	
PLACES (increment %)	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	
AGROTURISMES	10,63	10,84	10,52	18,7	30,38	18,01	15,54	
ALLOTJAMENTS								
TURÍSTICS	1,02	0,92	1,01	1,23	1,6	0,56	-0,37	

Font: Conselleria de Turisme.

El quadre I-48 mostra com l'activitat turística de les explotacions agràries no s'ha aturat de créixer durant la dècada dels noranta i com, fins i tot, s'ha incrementat (amb creixements superiors al 15% anual des del 1998) al canvi de segle. L'any 2001 l'oferta agroturística balear s'incrementà en 14 establiments i 170 places; que a finals d'any ja era de 112 establiments i 1.264 places.

⁵³ En aquest sentit el CES promou un estudi de bones pràctiques basat en el cas d'Agroilla.

5.2.1. LES ACTIVITATS AGRÍCOLES

De les 199.808 ha que el cens agrari del 1999 defineix com a terres de conreu de les Illes Balears, l'any 2001 es posaren en producció 173.545,35 ha, el 34,61% de la superfície de l'arxipèlag (vegeu quadre I-49).

Del total, 62.632 ha (el 36% del total de superfície en producció) foren dedicades a la producció d'ametles, 31.272 ha (18%) foren cultivades per cereals per a gra (bàsicament ordi, civada i blat), 27.799 ha (16%) foren cultivades per farratges (cereals d'hivern principalment) i 14.594 ha (8,4%) foren dedicades a la producció de garrova.

Amb una producció agrícola total de 50.187,499 milions de pessetes i uns autoconsums dins del sector agrari de 10.365,783 milions de pessetes, la producció agrícola final de les Illes Balears fou el 2001 de 39.821,714 milions de pessetes, el 77,54% de la producció agrària final. Per grups de cultius, els més productius foren les hortalisses, les quals amb el 4,3% de les terres en producció tengueren una producció final de 27.436,009 milions de pessetes (el 68,9 % de la producció agrícola final); les patates (1,8% de la superfície i 9% de la producció agrícola final), les fruites (8,6% de la superfície i 6,3% de la producció agrícola final) i els vins (0,7% de la superfície i 5,6% de la producció agrícola final). Dins de les hortalisses destaquen les grans produccions de tomàtiga (73.304 tones), melons (21.466 tones) i cols (20.883 tones).

QUADRE I-49.

Produccions agrícoles. 2001								
Cereals	Sup. en produc. (Ha)	preus (ptes/ kg)*	prod. (Tm)	prod. total (milions ptes.)	auto- con- sum (Tm)	auto- con- sum (milions ptes.)	prod. fin. (milions ptes.)	ren- diment (milions ptes.)
Blat	5525	39,98	15159	606,057	2306	92,194	513,863	0,110
Blat de les Índies (gra)	650	28,67	5200	149,084	1612	46,216	102,868	0,229
Civada	11002	32,64	27172	886,894	9764	318,697	568,197	0,081
Mestall	1580	23,92	3318	79,367	1185	28,345	51,021	0,050
Ordi	10301	27,66	27303	755,201	8310	229,855	525,346	0,073
Sorgo (gra)	0	40	0	0,000	0	0,000	0,000	0,000
Triticale	2214	21,56	5978	128,886	2989	64,443	64,443	0,058
TOTAL CEREALS	31272		84130	2605,488	26166	779,750	1825,739	0,083
LLEGUMS								
Ciurons	350	222,17	595	132,191	309	68,651	63,541	0,378
Faves seques	1365	51,43	3652	187,822	2169	111,552	76,271	0,138
Lenties	5	254,38	5	1,272	2	0,509	0,763	0,254
Mongetes seques	40	110	64	7,040	43	4,730	2,310	0,176
Pèsols secs	75	31,92	126	4,022	77	2,458	1,564	0,054
TOTAL LLEGUMS	1835		4442	332,347	2600	187,899	144,449	0,181
TUBERCLES								
Moniatos	60	89,75	1050	94,238	157	14,091	80,147	1,571
Patates	3100	56,8	76530	4346,904	13782	782,818	3564,086	1,402
TOTAL TUBERCLES	3160		77580	4441,142	13939	796,908	3644,233	1,405

CULTIUS INDUSTRIALS

Cacauet	16	160	32	5,120	2	0,320	4,800	0,320
Girasol	65	212,5	117	24,863	0	0,000	24,863	0,383
TOTAL CULTIUS INDUSTRIALS	81		149	29,983	2	0,320	29,663	0,370

OLIVES

Olives de taula	1306	99,12	148	14,670	0	0,000	14,670	0,011
Olives per a tafona	6867	66,04	275	18,161	275	18,161	0,000	0,003
TOTAL OLIVES	8173		423	32,831	275	18,161	14,670	0,004

RAÏM

Raïm de taula	66	213,01	264	56,235	0	0,000	56,235	0,852
Raïm per a vinificació	1278	89,44	5112	457,217	5112	457,217	0,000	0,358
TOTAL RAÏM	1344		5376	513,452	5112	457,217	56,235	0,382

ALTRES CULTIUS LLENYOSOS

Canya	8	6,25	40	0,250	2	0,013	0,238	0,031
Garroves	14594	36,17	14228	514,627	1423	51,470	463,157	0,035
Tàperes	50	387,5	8	3,100	0	0,000	3,100	0,062
TOTAL ALTRES CULTIUS LLENYOSOS	14652		14276	517,977	1425	51,482	466,494	0,035

FARRATGES

Alfals	1113	4	62280	249,120	62280	249,120	0,000	0,224
Blat de les Índies farratger	300	5,11	18000	91,980	18000	91,980	0,000	0,307
Cereals d'hivern per a farratge	21263	4,55	221130	1006,142	221130	1006,142	0,000	0,047
Enclova	2000	3,61	65000	234,650	65000	234,650	0,000	0,117
Margall	3000	4,51	105000	473,550	105000	473,550	0,000	0,158
Naps farratgers	2	3,35	34	0,114	34	0,114	0,000	0,057
Sorgo (gra)	78	4,31	3510	15,128	3510	15,128	0,000	0,194
Veça per a farratge	43	41,33	1204	49,761	1204	49,761	0,000	1,157
TOTAL FARRATGES	27799		476158	2120,445	476158	2120,445	0,000	0,076

CÍTRICS

Aranger	8	35,43	122	4,322	0	0,000	4,322	0,540
Llimona fina de taula	71	72,29	408	29,494	0	0,000	29,494	0,415
Llimones verna	105	74,31	631	46,890	0	0,000	46,890	0,447
Altres llimones	108	65,24	526	34,316	0	0,000	34,316	0,318
Mandarina clementina	205	94,58	1709	161,637	0	0,000	161,637	0,788
Mandarina satsuma	14	90,42	130	11,755	0	0,000	11,755	0,840
Altres mandarines	55	101,92	451	45,966	0	0,000	45,966	0,836
Taronja agra	0	39,75	3	0,119	0	0,000	0,119	-
Taronja blanca comuna	397	32,15	1954	62,821	0	0,000	62,821	0,158
Taronja navelate	212	91,4	765	69,921	0	0,000	69,921	0,330
Taronja navelina	397	83,52	1142	95,380	0	0,000	95,380	0,240
Taronja salustiana	53	93,75	242	22,688	0	0,000	22,688	0,428
Taronja València late	275	118,33	1308	154,776	0	0,000	154,776	0,563
Taronja verna	26	118	122	14,396	0	0,000	14,396	0,554
Taronja Washington i Thompson nàvel	1293	56,08	6067	340,237	0	0,000	340,237	0,263
TOTAL CÍTRICS	3219		15580	1094,718	0	0,000	1094,718	0,340

FRUITALS NO CÍTRICS

Albercocs	1397	156,42	5585	873,606	838	131,080	742,526	0,625
Alvocats	5	159,74	70	11,182	8	1,278	9,904	2,236

Atzeroles	0	350	8	2,800	5	1,750	1,050	-
Cireres	11	658,75	58	38,208	8	5,270	32,938	3,473
Codonys	5	44,04	75	3,303	7	0,308	2,995	0,661
Dàtils	67	450,02	9	4,050	9	4,050	0,000	0,060
Figues	9361	262,28	13599	3566,746	13327	3495,406	71,340	0,381
Figues de moro	68	105,53	167	17,624	167	17,624	0,000	0,259
Gínjols	0	305,65	21	6,419	2	0,611	5,807	-
Magranes	19	81,5	103	8,395	51	4,157	4,238	0,442
Melicotons	117	146,39	935	136,875	93	13,614	123,260	1,170
Nispros	50	129,48	512	66,294	77	9,970	56,324	1,326
Pera blanquilla	49	117,27	366	42,921	154	18,060	24,861	0,876
Pera ercolini	149	133	659	87,647	154	20,482	67,165	0,588
Altres peres	0	109,4	439	48,027	131	14,331	33,695	-
Poma Golden	51	97,5	621	60,548	186	18,135	42,413	1,187
Poma Starking	51	104,75	621	65,050	186	19,484	45,566	1,275
Altres pomes	44	80,31	535	42,966	161	12,930	30,036	0,976
Prunes	335	152,92	897	137,169	90	13,763	123,406	0,409
Xirimoies	2	159,63	4	0,639	4	0,639	0,000	0,319
TOTAL FRUITAL NO CÍTRICS	11781		25284	5220,464	15658	3802,940	1417,524	0,443

FRUITS SECS

Ametlla	62632	84,04	13287	1116,639	664	55,803	1060,837	0,018
Anous	79	318,78	41	13,070	41	13,070	0,000	0,165
TOTAL FRUITS SECS	62711		13328	1129,709	705	68,873	1060,837	0,018

HORTALISSES

Albergínia	465	168,01	12090	2031,241	967	162,466	1868,775	4,368
All	92	291,85	577	168,397	98	28,601	139,796	1,830
Api	10	48,71	170	8,281	34	1,656	6,625	0,828
Bleda-rave	10	28,85	190	5,482	19	0,548	4,933	0,548
Bledes	65	48,39	1495	72,343	225	10,888	61,455	1,113
Cabeces	20	94,69	750	71,018	150	14,204	56,814	3,551
Carabassa	5	48,78	95	4,634	10	0,488	4,146	0,927
Carabassó	129	261	1778	464,058	178	46,458	417,600	3,597
Carxofa	452	180,39	5850	1055,282	351	63,317	991,965	2,335
Ceba boba	260	88,56	7640	676,598	0	0,000	676,598	2,602
Ceba valenciana	486	62,84	14262	896,224	0	0,000	896,224	1,844
Altres cebes	121	39,96	3565	142,457	0	0,000	142,457	1,177
Cogombre	43	77,06	970	74,748	116	8,939	65,809	1,738
Cogombret	5	65,71	80	5,257	0	0,000	5,257	1,051
Col de cabdell de fulla plana	22	92,09	905	83,341	0	0,000	83,341	3,788
Col de cabdell de fulla rissada	43	134,17	1810	242,848	0	0,000	242,848	5,648
Altres cols	433	84,41	18168	1533,561	0	0,000	1533,561	3,542
Cofflori	282	135,13	9141	1235,223	731	98,780	1136,443	4,380
Endívia	27	75,51	648	48,930	65	4,908	44,022	1,812
Espinacs	80	95,14	1560	148,418	234	22,263	126,156	1,855
Fava tendra	98	215,72	1026	221,329	154	33,221	188,108	2,258
Fraula i fraulot	79	436,34	2234	974,784	111	48,434	926,350	12,339
Lletuga d'ull	200	101,67	1789	181,888	0	0,000	181,888	0,909
Lletuga romana	368	100,89	16103	1624,632	0	0,000	1624,632	4,415
Meló	846	99,4	21466	2133,720	1288	128,027	2005,693	2,522
Mongeta tendra	322	481,25	3107	1495,244	621	298,856	1196,388	4,644
Naps	31	62,73	620	38,893	93	5,834	33,059	1,255
Pastanaga	117	78,29	3510	274,798	351	27,480	247,318	2,349

Pebre	456	238,09	12876	3065,647	1674	398,563	2667,084	6,723
Pebre de cirereta	10	159,3	150	23,895	21	3,345	20,550	2,390
Pèsols verds	27	342,72	144	49,352	21	7,197	42,155	1,828
Porros	23	79,38	520	41,278	104	8,256	33,022	1,795
Raves	17	66,21	374	24,763	56	3,708	21,055	1,457
Síndria	498	58,29	17460	1017,743	1047	61,030	956,714	2,044
Tomàtiga	1321	115,83	73304	8490,802	5131	594,324	7896,479	6,428
Xampinyó	17,74	334,72	2661	890,690	0	0,000	890,690	50,208
TOTAL HORTALISSES	7480,74		239088	29517,797	13850	2081,789274	36,009	3,946

VINS (en ptes/litre i hl)

Vins amb D.O.	-	650	25342	1647,230	0	0,000	1647,230	-
Altes vins	-	500	11780	589,000	0	0,000	589,000	-
TOTAL VINS	-		37122	2236,230	0	0,000	2236,230	-

OLIS

Oli d'oliva verge extra 1a (5 ^o)	-	800	0	0,000	0	0,000	0,000	-
Oli d'oliva verge extra 2a (5 ^o a 1 ^o)	-	800	0	0,000	0	0,000	0,000	-
Oli d'oliva verge fi (1 ^o a 1,5 ^o)	-	787,5	74	58,275	0	0,000	58,275	-
Oli d'oliva verge (1,5 ^o a 3 ^o)	-	1000	0	0,000	0	0,000	0,000	-
TOTAL OLIS	-		74	58,275	0	0,000	58,275	-

FLORS(en ptes/dotzena i milers d'unitats)

Clavells	8,11	863,19	1611	115,883	0	0,000	115,883	14,289
Roses	9,91	917,71	1782	136,280	0	0,000	136,280	13,752
Altres flors	19,59	556,38	1822	84,477	0	0,000	84,477	4,312
TOTAL FLORS	37,61		5215	336,640	0	0,000	336,640	8,951

TOTAL
SECTOR

AGRÍCOLA	173545,35	-	- 50187,498	-10365,78339821,714	-
-----------------	------------------	----------	--------------------	----------------------------	----------

PRODUCCIÓ AGRÍCOLA FINAL
39.821,714 milions de pessetes

*Estimació.

 Font: *Avanç de les macromagnituds agràries i pesqueres de les Illes Balears a l'any 2001.*

Pel que fa als rendiments econòmics per hectàrea en producció, destaca l'elevada productivitat dels xampinyons (més de 50 milions de pessetes per àrea), els clavells (14,289 milions de pessetes per hectàrea), les roses (13,752 milions de pessetes per hectàrea), les fraules i els fraulots (12,339 milions de pessetes per hectàrea), els pebres (6,723 milions de pessetes per hectàrea), les tomàtiques (6,428 milions de pessetes per hectàrea), les cols de cabdell de fulla arrissada (5,648 milions de pessetes per hectàrea), les mongetes tendres (4,644 milions de pessetes per hectàrea), les lletugues romanes (4,415 milions de pessetes per hectàrea), les colfloris (4,380 milions de pessetes per hectàrea) i les albergínies (4,368 milions de pessetes per hectàrea).

El 2001 destacà l'augment de les produccions dels cereals, les hortalisses i la vinya, que feren créixer la producció agrícola final un 5,3% (vegeu quadre I-50).

QUADRE I-50.

Variació de la producció vegetal. 2001

Cereals	Preus (ptes/ kg)	Produc. (Tm)	Produc. total (milions ptes.)	Auto- consum (Tm)	Auto- consum (milions ptes.)	Prod. fin. (milions ptes.)	Variació produc. fin. 2000-20001 (%)
Blat	24,77	15159	375,488	2306	57,120	318,369	9,32
Blat de les Índies (gra)	30	5200	156,000	1612	48,360	107,640	-0,39
Civada	36,04	27172	979,279	9764	351,895	627,384	107,86
Mestall	23,92	3318	79,367	1185	28,345	51,021	69,69
Ordi	26,52	27303	724,076	8310	220,381	503,694	47,78
Sorgo (gra)	23,47	0	0,000	0	0,000	0,000	-100
Triticale	21,56	5978	128,886	2989	64,443	64,443	59,67
TOTAL CEREALS		84130	2443,095	26166	770,543	1672,552	49,76
LLEGUMS							
Ciurons	126,94	595	75,529	309	39,224	36,305	-41,87
Faves seques	53,2	3652	194,286	2169	115,391	78,896	-8,06
Llenties	176,82	5	0,884	2	0,354	0,530	100
Mongetes seques	105	64	6,720	43	4,515	2,205	-64,41
Pèsols secs	31,92	126	4,022	77	2,458	1,564	714,63
TOTAL LLEGUMS		4442	281,442	2600	161,942	119,500	-22,73
TUBERCLES							
Moniatos	89,75	1050	94,238	157	14,091	80,147	0,11
Patates	56,8	76530	4346,904	13782	782,818	3564,086	-2,82
TOTAL TUBERCLES		77580	4441,142	13939	796,908	3644,233	-2,76
CULTIUS INDUSTRIALS							
Cacauet	160	32	5,120	2	0,320	4,800	-6,25
Girasol	29,05	117	3,399	0	0,000	3,399	0
TOTAL CULTIUS INDUSTRIALS		149	8,519	2	0,320	8,199	-3,76
OLIVES							
Olives de taula	99,12	148	14,670	0	0,000	14,670	-71,15
Olives per a tafona	66,04	275	18,161	275	18,161	0,000	-
TOTAL OLIVES		423	32,831	275	18,161	14,670	-71,15
RAÏM							
Raïm de taula	213,01	264	56,235	0	0,000	56,235	0
Raïm per a vinificació	89,44	5112	457,217	5112	457,217	0,000	-
TOTAL RAÏM			513,452	5112	457,217	56,235	0
ALTRES CULTIUS LLENYOSOS							
Canya	6,25	40	0,250	2	0,013	0,238	0
Garroves	36,17	14228	514,627	1423	51,470	463,157	0
Tàperes	387,5	8	3,100	0	0,000	3,100	0
TOTAL ALTRES CULTIUS LLENYOSOS		14276	517,977	1425	51,482	466,494	0
FARRATGES							
Alfals	4	62280	249,120	62280	249,120	0,000	-
Blat de les Índies farratger	5,11	18000	91,980	18000	91,980	0,000	-
Cereals d'hivern per a farratge	4,55	221130	1006,142	221130	1006,142	0,000	-
Enclova	3,61	65000	234,650	65000	234,650	0,000	-
Margall	4,51	105000	473,550	105000	473,550	0,000	-

Naps farratgers	3,35	34	0,114	34	0,114	0,000	-
Sorgo (gra)	4,31	3510	15,128	3510	15,128	0,000	-
Veça per a farratge	41,33	1204	49,761	1204	49,761	0,000	-
TOTAL FARRATGES		476158	2120,445	476158	2120,445	0,000	-

CÍTRICS

Aranger	35,43	122	4,322	0	0,000	4,322	0,01
Llimona fina de taula	66,94	408	27,312	0	0,000	27,312	-21,69
Llimones verna	68,45	631	43,192	0	0,000	43,192	-21,71
Altres llimones	65,24	526	34,316	0	0,000	34,316	-21,61
Mandarina clementina	86,11	1709	147,162	0	0,000	147,162	14,31
Mandarina satsuma	83,33	130	10,833	0	0,000	10,833	15,05
Altres mandarines	101,92	451	45,966	0	0,000	45,966	14,47
Taronja agra	39,75	3	0,119	0	0,000	0,119	0,21
Taronja blanca comuna	32,15	1954	62,821	0	0,000	62,821	-38,75
Taronja navelate	51,65	765	39,512	0	0,000	39,512	-38,75
Taronja navelina	52,64	1142	60,115	0	0,000	60,115	-62,51
Taronja salustiana	32,5	242	7,865	0	0,000	7,865	-38,74
Taronja València late	65,83	1308	86,106	0	0,000	86,106	-38,74
Taronja verna	80	122	9,760	0	0,000	9,760	-38,69
Taronja Washington i Thompson nàvel	39,88	6067	241,952	0	0,000	241,952	-38,77
TOTAL CÍTRICS		15580	821,353	0	0,000	821,353	-32,03

FRUITALS NO CÍTRICS

Albercocs	116	5585	647,860	838	97,208	550,652	37,28
Alvocats	159,74	70	11,182	8	1,278	9,904	0
Atzeroles	350	8	2,800	5	1,750	1,050	0
Cireres	224,57	58	13,025	8	1,797	11,229	-21,87
Codonys	44,04	75	3,303	7	0,308	2,995	-1,46
Dàtils	450,02	9	4,050	9	4,050	0,000	-
Figues	262,28	13599	3566,746	13327	3495,406	71,340	-16,05
Figues de moro	105,53	167	17,624	167	17,624	0,000	-
Gínjols	305,65	21	6,419	2	0,611	5,807	0,01
Magranes	81,5	103	8,395	51	4,157	4,238	-1,9
Melicotons	138,05	935	129,077	93	12,839	116,238	-21,16
Nispros	129,48	512	66,294	77	9,970	56,324	-12,65
Pera blanquilla	103,1	366	37,735	154	15,877	21,857	-34,57
Pera ercolini	98,87	659	65,155	154	15,226	49,929	-13,53
Altres peres	109,4	439	48,027	131	14,331	33,695	32,19
Poma Golden	84,54	621	52,499	186	15,724	36,775	-22,04
Poma Starking	86,14	621	53,493	186	16,022	37,471	-22,04
Altres pomes	80,31	535	42,966	161	12,930	30,036	-21,59
Prunes	137,73	897	123,544	90	12,396	111,148	-44,84
Xirimoies	159,63	4	0,639	4	0,639	0,000	-
TOTAL FRUITAL NO CÍTRICS		25284	4900,830	15658	3750,142	1150,688	-3,16

FRUITS SECS

Ametlla	91,16	13287	1211,243	664	60,530	1150,713	-19,79
Anous	318,78	41	13,070	41	13,070	0,000	-
TOTAL FRUITS SECS		13328	1224,313	705	73,600	1150,713	-19,79

HORTALISSES

Albergínia	149,47	12090	1807,092	967	144,537	1662,555	0
All	262,25	577	151,318	98	25,701	125,618	-14,16
Api	48,71	170	8,281	34	1,656	6,625	-0,01
Bleda-rave	28,85	190	5,482	19	0,548	4,933	0,01
Bledes	48,39	1495	72,343	225	10,888	61,455	0

Cabeces	94,69	750	71,018	150	14,204	56,814	0
Carabassa	48,78	95	4,634	10	0,488	4,146	0,01
Carabassó	261	1778	464,058	178	46,458	417,600	0
Carxofa	97,78	5850	572,013	351	34,321	537,692	0
Ceba boba	51,82	7640	395,905	0	0,000	395,905	14,01
Ceba valenciana	53,57	14262	764,015	0	0,000	764,015	14,92
Altres cebes	39,96	3565	142,457	0	0,000	142,457	2,62
Cogombre	76,83	970	74,525	116	8,912	65,613	0
Cogombret	65,71	80	5,257	0	0,000	5,257	0
Col de cabdell de fulla plana	71,13	905	64,373	0	0,000	64,373	-13,48
Col de cabdell de fulla rissada	82,78	1810	149,832	0	0,000	149,832	-13,48
Altres cols	84,41	18168	1533,561	0	0,000	1533,561	32,06
Colflori	94,68	9141	865,470	731	69,211	796,259	-1,09
Endívia	75,51	648	48,930	65	4,908	44,022	0
Espinacs	48,13	1560	75,083	234	11,262	63,820	0
Fava tendra	172,17	1026	176,646	154	26,514	150,132	0
Fraula i fraulot	237,67	2234	530,955	111	26,381	504,573	-16,09
Lletuga d'ull	73,83	1789	132,082	0	0,000	132,082	-0,61
Lletuga romana	87,4	16103	1407,402	0	0,000	1407,402	7,89
Meló	101,91	21466	2187,600	1288	131,260	2056,340	12,76
Mongeta tendra	348,07	3107	1081,453	621	216,151	865,302	11,28
Naps	62,73	620	38,893	93	5,834	33,059	0
Pastanaga	54,44	3510	191,084	351	19,108	171,976	-3,07
Pebre	206,02	12876	2652,714	1674	344,877	2307,836	9,34
Pebre de cirereta	159,3	150	23,895	21	3,345	20,550	0
Pèsols verds	239,29	144	34,458	21	5,025	29,433	-54,61
Porros	79,38	520	41,278	104	8,256	33,022	1,46
Raves	66,21	374	24,763	56	3,708	21,055	0
Síndria	57,17	17460	998,188	1047	59,857	938,331	13,9
Tomàtiga	107,21	73304	7858,922	5131	550,095	7308,827	10,96
Xampinyó	331,25	2661	881,456	0	0,000	881,456	0
TOTAL HORTALISSES		239088	25537,435	13850	1773,506	23763,929	8,09

VINS (en ptes/litre i hl)

Vins amb D.O.

Binissalem-Mallorca	650	25342	1647,230	0	0,000	1647,230	49,79
Altes vins	500	11780	589,000	0	0,000	589,000	-13,01
TOTAL VINS		37122	2236,230	0	0,000	2236,230	25,86

OLIS

Oli d'oliva

verge extra 1ª (5º)	866,67	0	0,000	0	0,000	0,000	-
Oli d'oliva verge extra 2ª (5º a 1º)	852,38	0	0,000	0	0,000	0,000	-
Oli d'oliva verge fi (1º a 1,5º)	842,86	74	62,372	0	0,000	62,372	-75,33
Oli d'oliva verge (1,5º a 3º)	790	0	0,000	0	0,000	0,000	-
TOTAL OLIS		74	62,372	0	0,000	62,372	-75,33

FLORS(en ptes/dotzena i milers d'unitats)

Clavells	538,06	1611	72,235	0	0,000	72,235	-0,25
Roses	605,21	1782	89,874	0	0,000	89,874	0,73
Altres flors	556,38	1822	84,477	0	0,000	84,477	-4,41
TOTAL FLORS		5215	246,585	0	0,000	246,585	-1,37

TOTAL SECTOR AGRÍCOLA**45388,019****9974,267 35413,752****5,32**

L'any 2001 continuà el període de sequera dels dos anys anteriors i les pluges de tardor del 2000 i dels primers mesos del 2001 foren insuficients per arribar a les capes profundes del sòl, a causa del dèficit hídric dels anys anteriors. Les tempestes del novembre clogueren un període de sequera de tres anys, que amb les pluges de l'hivern i primavera de l'any agrícola 2002 creen unes bones expectatives de recuperació de la producció de secà del 2002.

La producció de cereals s'incrementà considerablement el 2001 respecte de l'any anterior a causa de la pèssima producció cerealícola de l'any 2000. Tot i així, la producció fou irregular segons les zones i només remarcable al Pla de Mallorca occidental, on les pluges de maig i abril feren madurar algunes varietats i asseguraren la producció de palla. L'escassa rendibilitat dels farratges del 1999 i 2000 explica que la producció farratgera fos menor que l'any 2001 per mor de la posada en producció de menys hectàrees que els anys anteriors. Tot i així el rendiment per hectàrea es recuperà sensiblement.

Pel que fa a les llenyoses de secà, la producció del 2001 fou en general baixa, tot i que cal diferenciar cadascun dels cultius. La producció d'ametles fou, com els anys anteriors, inferior a la regular mentre que els preus, per la competència amb l'ametla turca i, sobretot, amb l'americana, descendiren notablement. En el mateix sentit la producció de garrova fou baixa (poc més de 14.000 tones) amb un fruit més prim del normal a causa de la sequera. Tot i la crisi conjuntural, la comercialització de la producció de garroves l'any 2001 fou millor que l'any anterior. És previsible que els plans de millora que en l'actualitat s'apliquen en el sector dels fruits secs permetin un augment de la qualitat i de la producció -i per tant dels preus- de les ametles i de les garroves que durant el període de sequera no s'ha pogut assolir.

La producció d'olivera de secà, localitzada majoritàriament a la serra de Tramuntana de Mallorca, fou molt baixa l'any 2001 a causa de la sequera i d'una plaga de caparreta globulosa (*Pollinia pollina*). Tot i l'entrada en producció d'algunes plantacions intensives de reguiu al Pla de Mallorca, la producció d'oliva i oli l'any 2001 fou molt baixa.

Per la seva banda, el manteniment d'uns preus elevats pel quilogram de raïm, fan que aquesta activitat torni a presentar un cert dinamisme. La producció vitivinícola mallorquina fou excel·lent, de més de 3,7 milions de litres (un 70% de la producció adscrita a les DO Binissalem-Mallorca o Pla i Llevant). El raïm vermat abans d'agost produí uns vins excel·lents, mentre que la resta de la collita es pot considerar de bona qualitat. Al llarg del 2001 es projectaren cinc noves iniciatives de creació de cellers i cinc més per ampliar cellers existents.

Pel que fa al reguiu, cal dir que fins al novembre fou un any sense gairebé incidències climàtiques (gelades, calabruixades, ventades,...) i amb molt poca presència de malalties, el que implicà unes produccions regulars que a més foren comercialitzades pel general a uns preus acceptables.

Encara que l'any 2000 la patata de segon esplet o tardana presentà rendiments normals i preus bons per a aquest tipus de patata (50-35 ptes./kg), es confirmà la tendència d'aquests darrers anys cap a una reducció de la superfície d'aquesta segona collita en benefici de la primerenca (d'exportació). L'exportació del 2001 va començar, com en els darrers tres anys, a mitjan març amb uns bons preus (100 ptes./kg) que al cap de devers quinze dies, a causa d'una forta minvada de la demanda, varen patir una baixada espectacular fins a arribar a les 30 ptes./kg. En canvi el mes d'abril, el temps advers al sud d'Espanya i la mala qualitat de la patata emmagatzemada als països consumidors del nord d'Europa provocà una gran demanda de patata que va fer allargar l'exportació fins a finals de juny, amb uns preus que varen arribar a les 60 ptes./kg. El fet que la patata que es cull a partir de mitjans d'abril presenti, generalment, produccions de més de 30 t/ha, que poden arribar a 40-50 t/ha a principis de juny, ha implicat que una campanya que a finals de març semblava que havia de ser més aviat dolenta (de fet la producció es reduí lleugerament respecte de l'any 2000) passà a ser regular per al pagès. La gran durada de la campanya d'exportació ha fet que la quantitat total de patata exportada, prop de 20.000 tones, hagi estat bastant superior a les 14.000 tones de l'any 2000. Dins el mercat interior, la tònica segueix la mateixa tendència de l'any passat: la gran demanda que hi ha hagut als mercats exteriors ha fet que els magatzems absorbeixin sense dificultats la patata de granar i que s'hagin pagat patates fins a 60 ptes./kg.

La collita cítrica de l'any 2001 fou inferior a la regular, especialment a les varietats de taronja blanca comuna, Washington i Thompson navel i València late. Aquest fet, conjuntament amb l'elevada cotització de preus a la resta de l'Estat i, sobretot, a la compra de taronges per part de la indústria elaboradora de sucres REMASA (productes Miret), produí un increment important dels preus. L'arrabassament d'algunes plantacions de fruita dolça explica el descens produït en aquest grup de cultius respecte de l'any 2000 (prop del 3%). El descens de la producció fou especialment intens en les prunes i les peres ercolines, mentre que fou una bona anyada d'albercocs; no tant per la dimensió de la producció sinó sobretot per les seves qualitats gustatives.

Les hortalisses continuaren sent l'any 2001 el grup de cultiu més dinàmic i important del sector agroramader de les Illes Balears. Es produí un petit increment de la superfície posada en producció amb hortalisses i un creixement del 8% de la seva producció final. Són remarcables els creixements de les produccions de cebes, cols, melons, síndries i tomàtiques, que juntament amb l'augment dels preus expliquen la bona anyada del sector hortícola. Per la seva banda el sector de les flors es mantengué estancat el 2001, amb una lleugera disminució de la producció, però amb un increment dels preus respecte dels darrers anys.

A continuació s'analitza la comercialització de la fruita i hortalissa del major majorista del sector, Mercapalma, que comercialitzà l'any 2001 una xifra equivalent al 97% de la fruita i hortalissa consumida pels residents de Balears i prop del 30% de la producció balear (vegeu quadres I-51 i I-52).

QUADRE I-51.

Origen de la fruta comercialitzada a Mercapalma

FRUITES	ANY 2000		ANY 2001		VAR. 2000-2001 %
	TONES	% COMERCIA- LITZACIÓ	TONES	% COMERCIA- LITZACIÓ	
ILLES BALEARS	21013,054	33,85	20597,061	31,515	-1,98
Albacete	10	0,02	0	0,000	-100,00
Alacant	51	0,08	40	0,061	-21,57
Almeria	2420,28	3,90	3136,415	4,799	29,59
Barcelona	5230,812	8,43	8545,206	13,075	63,36
Ciudad Real	236	0,38	429,3	0,657	81,91
Conca	16	0,03	0	0,000	-100,00
Girona	243,246	0,39	74	0,113	-69,58
Granada	28,3	0,05	168,9	0,258	496,82
Huelva	178	0,29	43	0,066	-75,84
Osca	109	0,18	90,2	0,138	-17,25
Lleida	6416,513	10,34	6603,65	10,104	2,92
Màlaga i Melilla	44	0,07	0	0,000	-100,00
Múrcia	1865,2	3,00	1759,725	2,692	-5,65
Las Palmas de Gran Canària	1382	2,23	1966	3,008	42,26
Santa Cruz de Tenerife	2620,5	4,22	1818	2,782	-30,62
Tarragona	0	0,00	132	0,202	100,00
València	20079,991	32,35	19649,582	30,065	-2,14
Saragossa	74,4	0,12	0	0,000	-100,00
TOTAL RESTA					
ESTAT ESPANYOL	41005,242	66,06	44455,978	68,020	8,42
Colòmbia	0	0,00	36	0,055	100,00
Sud-àfrica	17,4	0,03	0	0,000	-100,00
França	37,5	0,06	231	0,353	516,00
Itàlia	0	0,00	36,9	0,056	100,00
TOTAL ALTRES ESTATS	54,9	0,09	303,9	0,465	453,55
TOTAL FRUITA					
COMERCIALITZADA	62073,196	100,00	65356,939	100,000	5,29

Font: Mercapalma SA.

QUADRE I-52.

Origen de les hortalisses comercialitzades a Mercapalma (2000-2001)

HORTALISSES	ANY 2000		ANY 2001		VAR. 2000-2001 %
	TONES	% COMERCIA- LITZACIÓ	TONES	% COMERCIA- LITZACIÓ	
ILLES BALEARS	56376,139	72,40	54126,844	68,45	-3,99
Albacete	8	0,01	0	0,00	-100,00
Almeria	8028,66	10,31	8552,303	10,82	6,52
Barcelona	1385,487	1,78	3412,747	4,32	146,32
Ciudad Real	31	0,04	101,3	0,13	226,77
Conca	4	0,01	0	0,00	-100,00
Girona	0	0,00	1,3	0,00	100,00
Granada	168,3	0,22	490,565	0,62	191,48

Huelva	12	0,02	7,6	0,01	-36,67
Lleida	56,3	0,07	19,5	0,02	-65,36
Múrcia	2017,44	2,59	2714,33	3,43	34,54
Las Palmas	0,119	0,00	0	0,00	-100,00
Santa Cruz de Tenerife	0,5	0,00	0	0,00	-100,00
Sevilla	62,5	0,08	0	0,00	-100,00
Tarragona	0	0,00	11	0,01	100,00
València	9673,713	12,42	9612,41	12,16	-0,63

TOTAL RESTA

ESTAT ESPANYOL	21448,019	27,54	24923,055	31,52	16,20
França	24	0,03	0	0,00	-100,00
Països Baixos	23	0,03	20	0,03	-13,04
Itàlia	0	0,00	4,15	0,01	100,00

TOTAL ALTRES ESTATS	47	0,06	24,15	0,03	-48,62
----------------------------	-----------	-------------	--------------	-------------	---------------

TOTAL HORTALISSES

COMERCIALIZADES	77871,158	100,00	79074,049	100,00	1,54
------------------------	------------------	---------------	------------------	---------------	-------------

Font: Mercapalma SA.

Quant al subsector de la fruita, l'any 2001 es comercialitzaren a través de Mercapalma 65.356,9 tones de fruita (un 5,3% més que l'any 2000). Destaca el gran pes de la fruita peninsular comercialitzada, especialment de les regions mediterrànies: València, Barcelona i Lleida (amb més del 53% del total); mentre que la fruita balear sols representà un 31,5% i va decreïxer gairebé un 2% respecte de l'any 2000. Per la seva banda, les hortalisses comercialitzades a Mercapalma foren 79.074 tones (un 1,5% més que l'any 2000). El 68,5% de les hortalisses era d'origen balear, el 12,2% valencià i el 10,8% d'Almeria; per citar les més destacades. Tot i això, les hortalisses d'origen autòcton comercialitzades a Mercapalma decreïxeren un 4% respecte de l'any anterior. Significativament, tant la fruita com l'hortalissa procedents d'altres estats comercialitzada a Mercapalma no superà el 0,5% del total, pel que es pot afirmar que les Balears funcionen, de cada vegada més, com un gran mercat finalista de productes hortofructícoles d'origen ibèric.

Val a dir que la forta disparitat entre les dades de Mercapalma i la producció de les Illes Balears s'explica més per la diferència de metodologies que no per una disparitat real, ja que les dades de Mercapalma són un registre de vendes i les dades de producció agrària de la Conselleria d'Agricultura i Pesca són el resultat d'una anàlisi estadística d'un mostreig per àrees.

5.2.2. LES ACTIVITATS RAMADERES

S'analitzen a continuació les principals magnituds de la producció ramadera de l'any 2001. La producció ramadera final fou de 11.533,4 milions de pessetes, un 22,46% de la producció agrària, la qual cosa significa un creixement monetari del 0,77% però un decreixement real del 6,68% respecte de l'any 2000. Del total de la producció ramadera final, 5.972,6 milions de pessetes (el 51,8%) correspongueren a la producció de carn, 3.680,169 milions de pessetes (el 31,9%) a la producció làctia, 1.647,3 milions de pes-

setes (el 14,3%) a la producció d'ous i 233,3 milions de pessetes (el 2%) a altres activitats ramaderes (vegeu quadre I-53).

QUADRE I-53.

La producció ramadera de les Illes Balears. 2001

RAMAT SACRIFICAT	PTES/ KG. VIU	TM EN CANAL	RENDI- MENT %	TM VIUS	MILIONS DE PTES
Vedell	255,86	7,986	63	12,676	3,243
Anoll	242,05	120,502	56	215,182	52,085
Bravetell	261,88	722,681	50	1445,362	378,511
Vacci major	95,49	2113,148	50	4226,296	403,569
Anyell de llet	524,82	93,359	55	169,744	89,085
Mè recental	356,04	400,457	44	910,130	324,043
Mè	348,32	784,949	44	1783,975	621,394
Oví major	75,63	168,903	40	422,258	31,935
Cabrit de llet	703,57	20,37	55	37,036	26,058
Segall	226,31	4,619	44	10,498	2,376
Caprí major	192,83	1,701	40	4,253	0,820
Porcí	296,74	4396,915	80	5496,144	1630,926
Cavalls	200	42,211	47	89,811	17,962
Mular i somerí	150	7,688	47	16,357	2,454
Pollastres	226,04	6515,823	70	9308,319	2104,052
Gallines	427,29	349,002	70	498,574	213,036
Estruços	850	27,543	70	39,347	33,445
Conills	600,52	31,326	50	62,652	37,624
TOTAL CARN		15809,183		24748,612	5972,617

MOVIMENT COMERCIAL	VENDES FORA DE BALEARS		COMPRES FORA DE BALEARS		SALDO NET		
	PTES/ UNITAT	UNITATS	MILIONS PTES.	UNITATS	MILIONS PTES.	UNITATS PTES.	
Vacci per a llet	65555,55	297	19,470	1	0,066	-296	19,404
Vacci per a carn	27888,88	235	6,554	35	0,976	-200	5,578
Oví	8006,94	3355	26,863	1130	9,048	-2225	17,815
Porcí	6819,44	9235	62,978	3293	22,456	-5942	40,521
Caprí	6020,83	8	0,048	0	0,000	-8	0,048
TOTAL			115,913		32,546		83,367

*Estimació elaborada amb dades del Servei de Ramaderia i Secció d'Estadística

PRODUCTES RAMADERS

LLET	PTES/ LITRE	MILIONS DE L	PROD. TOTAL MILIONS PTES	AUTO- CONSUM MILIONS LITRES	AUTO- CONSUM MILIONS PTES	PROD. FIN. MILIONS PTES
De vaca	44,81	90,513	4055,888	8,992	402,93152	3652,956
D'ovella	92	0,065	5,980	0	0	5,980
De cabra	71,25	0,298	21,233	0	0	21,233
TOTAL LLET		90,876	4083,100	8,992	402,932	3680,169

OUS	PTES/ DOT- ZENA	MILERS DOT- ZENES	MILIONS DE PTES
De gallina de granja	145	10013	1451,885
De gallina de camp	175	1083	189,525
D'indiota	225	7,5	1,6875
D'ànnera	95	28	2,66
D'oca	235	6,5	1,5275
TOTAL OUS		11138	1647,285

LLANA	PTES/ KG	TM	MILIONS DE PTES
Llana blanca extrafina	45	671	30,195

MEL			
A caeres mobilistes	1100	105,5	116,05

FEMS			
	3,01	1152	3,54

TREBALL ANIMAL			
	-	-	0,128

PRODUCCIÓ RAMADERA FINAL 11.533,351 milions de pessetes

Font: Avanç de les macromagnituds agràries i pesqueres de les Illes Balears a l'any 2001.

L'evolució del sector ramader durant el 2001 estigué marcada per l'agreuement de la crisi conjuntural que el sector ja patia des dels dos anys anteriors, ja que a la sequera que tant encari els costs de producció de les explotacions ramaderes durant els anys 1999 i 2000 s'afegí una successió de malalties dels remugants (des de finals de l'any 2000 i tot el 2001) que originaren grans pèrdues per la mort i sacrifici dels animals i per la limitació del moviment comercial pecuari. Els subsectors més afectats foren el comerç de bestiar i la producció de carn de vaccí, ovins i cabrum; mentre que el sector dels porcs i el de les aus es beneficiaren de la desconfiança dels consumidors en la carn de remugants i incrementaren els seus beneficis notablement. Per la seva banda el sector lacti tengué un creixement monetari del 2,6% a causa de l'important augment dels preus (en 3 ptes/l) però en canvi va decreïxer en termes reals un 3,8% per mor de la disminució de la producció làctia en més de 3 milions de litres. El sector dels ous fou el que presentà un major dinamisme i creixement durant el 2001, perquè a l'augment dels preus se li afegí un extraordinari increment de les produccions, per la qual cosa tengué un creixement real molt elevat, de més del 15% (vegeu quadre I-54).

QUADRE I-54.

La producció ramadera de les Illes Balears. 2001 (en ptes constants del 2000)

RAMAT SACRIFICAT	PTES/KG VIU	TM VIUS	MILIONS DE PTES	VAR. PROD. FIN. 2000-2001 (%)
Vedell	288,72	12,676	3,660	-78,27
Anoll	264,57	215,182	56,931	54,4
Bravetell	291,11	1445,362	420,759	-1,29
Vacci major	115,56	4226,296	488,391	-16,9
Anyell de llet	492,08	169,744	83,528	-6,39
Mè recental	354,17	910,13	322,341	-38,18
Mè	332,41	1783,975	593,011	83,96
Oví major	74,79	422,258	31,581	4,2
Cabrit de llet	614,03	37,036	22,741	-23,51
Segall	247,75	10,498	2,601	-28,31
Caprí major	127,29	4,253	0,541	-38,80
Porcí	247,09	5496,144	1358,042	-13,55
Cavalls	200	89,811	17,962	41,12
Mular i somerí	150	16,357	2,454	-13,56
Pollastres	191,67	9308,319	1784,126	0,25
Gallines	286,49	498,574	142,836	46,78
Estruços	850	39,347	33,445	17,28
Conills	476,88	62,652	29,877	-94,73
TOTAL CARN	24748,612	5394,827	-11,91	

MOVIMENT COMERCIAL	VENDES FORA DE BALEARS		COMPRES FORA DE BALEARS			SALDO NET		
	PTES/UNITAT	UNITATS	MILIONS PTES.	UNITATS	MILIONS PTES.	UNITATS	MILIONS PTES.	VAR. PROD. FIN. 2000-2001 (%)
PECUARI*								
Vacci per a llet	73053,24	297	21,697	1	0,073	-296	21,624	-69,17
Vacci per a carn	24020,83	235	5,645	35	0,841	-200	4,804	100
Oví	7681,94	3355	25,773	1130	8,681	-2225	17,092	-86,13
Porcí	6272,11	9235	57,923	3293	20,654	-5942	37,269	100
Caprí	5799,11	8	0,046	0	0,000	-8	0,046	-90,21
TOTAL			111,084		30,248		80,836	-58,07

*Estimació elaborada amb dades del Sevei de Ramaderia i Secció d'Estadística

PRODUCTES RAMADERS

LLET	PTES/LITRE	MILIONS LITRES	PROD. TOTAL	AUTO-CONSUM MILIONS LITRES	AUTO-CONSUM MILIONS PTES	PROD. FINAL MILIONS PTES	VARIA. PROD. FINAL 2000-2001 (%)
De vaca	41,88	90,513	3790,684	8,992	376,585	3414,099	-3,36
D'ovella	108,33	0,065	7,041	0	0,000	7,041	-61,31
De cabra	89,09	0,298	26,549	0	0,000	26,549	-21,371
TOTAL LLET		90,876	3824,275	8,992	376,585	3447,690	-3,83

OUS	PTES/ DOTZENA	MILERS DOTZENES	MILIONS PTES	VARIA. PROD- FINAL 2000- 2001 (%)
De gallina de granja	140	10013	1401,820	17,04
De gallina de camp	170	1083	184,110	5,15
D'indiota	225	7,5	1,688	15,38
D'ànnera	92	28	2,576	4,89
D'oques	230	6,5	1,495	622,22
TOTAL OUS		11138	1591,689	15,6

LLANA	PTES/ KG	TM	MILIONS PTES	VARIA. PROD- FINAL 2000- 2001 (%)
Llana blanca extrafina	75	671	50,325	-5,23

MEL

A caeres mobilistes	1050	105,5	110,775	0,48
---------------------	------	-------	---------	------

FEMS	3,11	1152	3,583	59,6
-------------	------	------	-------	------

TREBALL ANIMAL	-	-	0,128	-99,55
-----------------------	---	---	-------	--------

PRODUCCIÓ RAMADERA FINAL 10.679,853 milions de pessetes

Font: Avanç de les macromagnituds agràries i pesqueres de les Illes Balears a l'any 2001.

L'any 2001 serà recordat al sector ramader com una de les pitjors anyades de la seva història recent. A les nefastes conseqüències de les malalties de la febre catarral ovina i de l'encefalopatia espongiforme bovina o mal de les vaques boges, sobre els remugants, que varen provocar que els vedells nascuts a la tardor i a l'hivern del 2000-2001 no es poguessin vendre, cal afegir la crisi conjuntural encetada amb el període de sequera del 1999-2001 i el procés de reestructuració en el qual es troba immers el sector lacti des de fa alguns anys. A més a més, cal afegir també el greuge comparatiu que suposà per als ramaders illencs els preus que reberen per litre de llet, tant a Mallorca com a Menorca, que fou aproximadament d'un 20% menys que l'obtingut pels productors de la zona del Llevant peninsular.

Malgrat no tenir cap perill per a la salut humana, la llengua blava provocà gran alarma social entre els consumidors autòctons i motivà una recessió profunda en el consum de mens, amb l'inevitable caiguda de preus i la saturació de l'oferta. Va haver de ser una altra malaltia, l'encefalopatia espongiforme bovina, la que va fer que el consumidor deixàs de preocupar-se per la llengua blava i se centràs en la carn de vaccí, que patí una davallada del consum estimat en un 70% a principis del 2001.

El problema afegit de l'EEB fou l'obligatorietat d'eliminar de la cadena alimentària humana totes les parts dels remugants que eren susceptibles de transmetre la malaltia.

Aquests materials, anomenats materials específics de risc (MER), comporten un major cost de l'elaboració de la carn, derivat de la seva separació i eliminació fora de les Illes, donat que no existeix cap instal·lació preparada per fer la seva destrucció a les Balears. Totes aquestes circumstàncies obligaren la Conselleria d'Agricultura i Pesca a intervenir i a ajudar a gestionar l'emmagatzematge en cambra frigorífica de carn de vaccí, en col·laboració amb el sector. A més a més, es varen haver de fer importants modificacions en els escorxadors de Palma i Maó, per adaptar-los a les exigències comunitàries per tal de possibilitar l'acció d'intervenció de la UE amb vaccí de més de 30 mesos, i que consisteix en la compra d'aquest bestiar per part del FEOGA. Igualment la Conselleria d'Agricultura i Pesca, juntament amb el MAPA, sufragà el transport d'aquests materials de cap a la Península.

Per tal de restituir la confiança del consumidor en el consum de carn de boví, la Conselleria d'Agricultura i Pesca facultà l'etiquetatge opcional de carn de vaccí i autoritzà a indicar la procedència de les Illes Balears en el cas de carn d'animals nascuts i criats a l'arxipèlag.

5. 3. SUBSECTOR PESQUER

La producció de peix i marisc fresc de les Illes Balears s'incrementà un 16% respecte de l'any 2000 fins a situar-se en les 3.840,5 tones (un 0,3% de les captures estatals). Aquest fet és explicable per les grans captures de pops (348,5 t), morralla (337 t), gambes (266, 4 t.), molls (257,4 t) i llampugues (188,8 t); així com per una comercialització de les captures més ajustada a norma per mor de l'obligatorietat en l'etiquetatge del peix i del marisc de les Illes Balears (vegeu quadres I-55 i I-56).

QUADRE I-55.

Producció pesquera. 2001			
ESPÈCIES PESCADES	TM	MILIONS DE PTES.	PREU 1ª VENDA (PTES/KG)
Pop (<i>Octopus vulgaris</i> + <i>Eledone</i> Spp.)	348,549	148,304	425,5
Calamars (<i>Loligo vulgaris</i>)	25,813	74,521	2887
Sípia (<i>Sípia officinalis</i>)	61,925	78,914	1274,3
Rossellona (<i>Chamalea gallina</i>)	28,375	28,438	1002,2
Llagosta (<i>Palinurus elephas</i>)	30,145	202,016	6701,5
Llagosta blanca (<i>Palinurus mauritanucus</i>)	0,426	2,68	6291,1
Escamerlà (<i>Nephorops norvergicus</i>)	13,584	47,695	3511,1
Cranc (<i>Geryon longipes</i>)	20,952	13,978	667,1
Gamba rosada (<i>Aristeus antennatus</i>)	177,663	604,685	3403,6
Gamba panxuda (<i>Plesionika</i> sp.)	10,84	15,243	1406,2
Altres gambes	77,922	146,524	1880,4
Altres mol·luscos/crustacis	2,04	1,393	682,8
TOTAL MOL·LUSCOS/CRUSTACIS	798,234	1364,391	
Maira (<i>Micromesistius poutaussou</i>)	25,441	53,544	2104,6
Lluç (<i>M. Meluccius</i>)	107,747	102,804	954,1
Moll (<i>Mullus surmuletus/barbatus</i>)	257,399	209,083	812,3

Rap (Lophius spp.)	50,896	61,017	1198,9
Gerret (Spicara smaris)	415,132	122,534	295,2
Sardina (Sardina pilchardus)	304,39	54,87	180,3
Alatxa (Sardinella aurita)	173,859	20,633	118,7
Sorell (Trachurus spp.)	127,105	16,953	133,4
Emperador (Xiphias gladius)	47,17	47,593	1009
Dèntol (Dentex dentex)	12,535	31,344	2500,5
Anfós (Epinephelus marginatus)	4,864	12,491	2568,1
Llampuga (Coryphaena hippurus)	188,822	71,612	379,3
Bruixa (Lepidorhombus bosci)	12,826	12,77	995,6
Cabotí (Pseudophya ferreri)	16,74	21,419	1279,5
Cap Roig (Scorpaena scrofa)	24,545	56,895	2318
Gall (Zeus faber)	16,273	31,848	1957,1
Gató (Scyliorhinus canicula)	89,955	17,786	197,7
Mòllera de fang (Phycis Spp.)	93,922	27,899	297
Orada (Sparus aurata)	11,152	13,543	1214,4
Pagell (Pagellus erythrinus)	8,857	7,369	832
Pàguera (Sparus pagrus)	16,261	35,134	2160,6
Rajada (Raja Spp.)	76,074	26,416	347,2
Sirviola/verderol (Seriola dumerilii)	59,429	61,836	1040,5
Tonyina (Thunnus thynnus)	9,273	6,793	732,6
Morralla (teleostis diversos)	337,23	644,333	1910,7
Peix de sopa (Trachinus, Scorpaena,...)	50,457	22,446	444,9
Altres peixos	503,933	320	635
TOTAL PEIXOS	3042,287	2110,965	
TOTAL PEIX./MOLUSC./CRUSTAC.	3840,521	3475,356	

PESCA DESEMBARCADA PER ILLA	TM	%	MILIONS DE PTES.
Mallorca	2897,679	75,45	2064,594
Menorca	311,55	8,11	479,274
Eivissa	512,95	13,36	832,835
Formentera	118,342	3,08	98,653
TOTAL BALEARS	3840,521	100,00	3475,356

ESPÈCIES CRIADES EN AQUICULTURA*	TM	MILIONS DE PTES	PREU 1ª VENDA (PTES./KG)
Orades (Sparus aurata)	220	198	900
Musclos (Mytilus galloprovincialis)	43,7	10,925	250
Escopinya gravada (Venus verrucosa)	0,8	2,24	2.800
TOTAL AQUICULTURA	263,7	211,165	

PTES CORRENTS

PRODUCCIÓ PESQUERA FINAL (PESCA+AQUICULTURA)	3686,521 milions de ptes
DESPESES FORA DEL SECTOR**	1031,599 milions de ptes
VAB A PREUS DE MERCAT	2654,922 milions de ptes
SUBVENCIONS	99,039 milions de ptes
VAB A COST DELS FACTORS	2753,961 milions de ptes

*Estimació feta per la D.G. de Pesca.

**Estimació a partir de dades de la D.G. de Pesca.

Font: Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca i D.G. De Pesca.

QUADRE I-56.

Comercialització pesquera. 2001

ESPÈCIES PESCADES	TM	MILIONS DE PTES.	PREUS A L'ANY 2000 (PTES./KG)	VARIACIÓ PROD. FIN. 2000-2001 (%)
Pop (Octopus vulgaris+Eledone Spp.)	348,549	117,078	335,9	50,96
Calamars (Loligo vulgaris)	25,813	67,227	2604,4	-26,29
Sípia (Sípia officinalis)	61,925	106,239	1715,6	24,98
Rossellona (Chamalea gallina)	28,375	21,565	760	-7,72
Llagosta (Palinurus elephas)	30,145	161,993	5373,8	0,26
Llagosta blanca (Palinurus mauritanucus)	0,426	2,423	5688,1	-50,24
Escamerlà (Nephorops norvergicus)	13,584	47,189	3473,9	17,81
Cranc (Geryon longipes)	20,952	19,758	943	129,85
Gamba rosada (Aristeus antennatus)	177,663	521,299	2934,2	-16,72
Gamba panxuda (Plesionika sp.)	10,84	12,696	1171,2	52,6
Altres gambes	77,922	64,332	825,6	-6,37
Altres mol·luscos/crustacis	2,04	1,071	525	-94,92
TOTAL MOL·LUSCOS/CRUSTACIS	798,234	1142,870		-6,04
Maira (Micromesistius poutausou)	25,441	8,436	331,6	-80,98
Lluç (M. Meluccius)	107,747	119,513	1109,2	50,01
Moll (Mullus surmuletus/barbatus)	257,399	213,950	831,2	35,95
Rap (Lophius spp.)	50,896	54,769	1076,1	14,42
Gerret (Spicara smarís)	415,132	146,500	352,9	33,01
Sardina (Sardina pilchardus)	304,39	62,917	206,7	102,12
Alatxa (Sardinella aurita)	173,859	26,705	153,6	-29,11
Sorell (Trachurus spp.)	127,105	16,066	126,4	-13,04
Emperador (Xiphias gladius)	47,17	56,529	1198,4	93,27
Dèntol (Dentex dentex)	12,535	29,467	2350,8	-3,55
Anfós (Epinephelus marginatus)	4,864	10,482	2155,1	-3,63
Llampuga (Coryphaena hippurus)	188,822	87,292	462,3	58,76
Bruixa (Lepidorhombus bosci)	12,826	13,038	1016,5	7,45
Cabotí (Pseudophya ferreri)	16,74	23,039	1376,3	-13,65
Cap Roig (Scorpaena scrofa)	24,545	63,414	2583,6	47,79
Gall (Zeus faber)	16,273	41,901	2574,9	133
Gató (Scyliorhinus canicula)	89,955	19,745	219,5	33,91
Mòllera de fang (Phycis Spp.)	93,922	28,073	298,9	32,27
Orada (Sparus aurata)	11,152	13,542	1214,3	176,25
Pagell (Pagellus erythrinus)	8,857	7,571	854,8	9,71
Pàguera (Sparus pagrus)	16,261	33,673	2070,8	44,74
Rajada (Raja Spp.)	76,074	24,800	326	16,99
Sirviola/verderol (Seriola dumerilii)	59,429	63,298	1065,1	45,48
Tonyina (Thunnus thynnus)	9,273	6,093	657,1	193,36
Morralla (teleostis diversos)	337,23	193,368	573,4	7,67
Peix de sopa (Trachinus, Scorpaena,...)	50,457	55,286	1095,7	-47,39
Altres peixos	503,933	156,219	310	1,02
TOTAL PEIXOS	3042,287	1575,688		18,55
TOTAL PEIX./MOLUSC./CRUSTAC.	3840,521	2718,558		6,8

ESPÈCIES CRIADES EN AQÜICULTURA*	TM	MILIONS DE PTES.	PREUS A L'ANY 2000 (PTES./KG)	VARIACIÓ PROD. FIN. 2000-2001 (%)
Orades (<i>Sparus aurata</i>)	220	198	900	0
Musclos (<i>Mytilus galloprovincialis</i>)	43,7	10,925	250	45,67
Escopinya gravada (<i>Venus verrucosa</i>)	0,8	2,24	2.800	0
TOTAL AQÜICULTURA	263,7	211,165		1,65

	PTES CONSTANTS	VARIACIÓ 2000-2001 (%)
PRODUCCIÓ PESQUERA FINAL (PESCA+AQÜICULTURA)	2929,723 milions de ptes	6,4
DESPESES FORA DEL SECTOR**	820,322 milions de ptes	6,4
VAB A PREUS DE MERCAT	2109,401 milions de ptes	6,4
SUBVENCIONS	99,039 milions de ptes	34
VAB A COST DELS FACTORS	2208,440 milions de ptes	7,4

*Estimació feta per la D.G. de Pesca

**Estimació a partir de dades de la D.G. de Pesca.

Font: Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca i D.G. De Pesca.

El valor econòmic de la producció final de pesca i aquicultura a Balears se situà l'any 2001 en els 3.686,5 milions de pessetes i el valor afegit brut (VAB) a cost dels factors fou de 2.753,9 milions de pessetes; mentre que la producció final a preus constants del 2000 fou de 2.929,7 milions de pessetes i el VAB a cost dels factors en pessetes constants del 2000 fou de 2.208,4 milions de pessetes, la qual cosa significa un creixement del 6,41% de la producció pesquera final i un 7,4% del VAB a costos dels factors respecte d l'any 2000. Les activitats pesqueres i aquícoles suposaren el 2001 un 0,092% del PIB de les Illes Balears. S'ha d'assenyalar que, tot i que en la dècada dels noranta es produí una minva de la producció atribuïda al descens progressiu d'embarcacions i a l'estat de sobreexplotació dels fons de plataforma, en els darrers anys el manteniment de la producció combinat amb la retirada d'unitats ha fet pujar la rendibilitat de les embarcacions.

De la producció pesquera i aquícola final el 57,26% correspon a la pesca de peixos, el 37% a la pesca i pesca mol·luscs i crustacis i el 5,74% restant a producció aquícola, que a les Balears és un sector minoritari.

El pressupost gestionat per la Conselleria d'Agricultura i Pesca a través de la Direcció General de Pesca a les activitats pesqueres i aquícoles de les Illes Balears fou l'any 2001 de 727,4 milions de pessetes. Aquest fet suposa un augment del 264,8% respecte de l'any 2000 per la forta entrada de recursos econòmics que provenen de l'Instrument Financer d'Orientació Pesquera (IFOP) de la Unió Europea. El pressupost de la Direcció General de Pesca per al 2001 es desglossà en tres programes: millora de la productivitat i explotació dels recursos pesquers (187,9 milions de ptes.), ordenació del sector pesquer (45 milions de ptes.) i el programa IFOP 2000/2006 (494,4 milions de ptes.). Per la seva banda les subvencions rebudes pel sector pesquer balear foren de 99,0 milions

de pessetes, la qual cosa suposà un increment del 34% respecte de l'any anterior. La majoria de les ajudes públiques se centraren a afavorir la retirada definitiva de les embarcacions més envellides, a modernitzar la flota i a gestionar els recursos pesquers de la mar balear.

La flota pesquera balear està formada per 618 embarcacions amb un total de 5.104 tones d'arqueig brut i 28.262 kW de potència, i una ocupació estimada prop dels 1.600 pescadors. La majoria de treballadors està afiliat al règim especial dels treballadors de la mar, tot i que el 2001 també hi havia 10 persones afiliades al règim general de la Seguretat Social i 5 al règim de treballadors autònoms.

L'empresa pesquera tipus de les Illes Balears és de caire familiar (>80%) i dedicada, en embarcacions petites tipus llaüt, a la pesca d'arts menors. La flota pesquera balear és molt vella (31,6 anys de mitjana) i està integrada principalment per embarcacions d'entre 7 i 9 metres. La flota d'arrossegament, la de majors dimensions, és la que presenta unes característiques més semblants a la peninsular.

Cal advertir que referir-se a les Illes Balears com a regió pesquera global, és una mera abstracció des del punt de vista estadístic, ja que aquesta activitat presenta realitats ben diferents a cada una de les illes de l'arxipèlag. La flota mallorquina té una potència mitjana, entre les Pitiüses i Menorca, però la seva major tecnificació li atorga els millors rendiments per unitats de pesca, per treballador i també en unitats econòmiques. Així, per zones de pesca, Mallorca destaca per sobre les altres illes amb 2.897,6 tones (el 75,45% de les captures balears) i una producció de 2.064,594 milions de pessetes (el 59,41% de la producció total) hi destaquen els ports de Palma, Andratx, Sóller, Cala Rajada, Alcúdia, Pollença, Portocolom, Manacor, Santanyí i la Colònia de Sant Jordi.

El fet que la major part de la flota balear d'encerclament i arrossegament tenguí el seu port a Palma, fa que la Confraria de Pescadors de Palma produeixi anualment prop de 2/3 de la producció pesquera mallorquina. A Eivissa es desembarcaren, als ports d'Eivissa i de Sant Antoni de Portmany, 512,95 tones de peix i marisc (el 13,36% de les de Balears) amb un valor de 832,8 milions de pessetes (el 23,96% de les de Balears); mentre que a Menorca foren 311,55 les tones de pesca desembarcades (8,11% del total de Balears) als ports de Ciutadella, Maó i Fornells, amb un valor de 479,3 milions de pessetes (13,79% de les de Balears). A Formentera foren 118,3 les tones de pesca desembarcades (3% de les de Balears) amb un valor de 98,6 milions de pessetes (2,84% de les de Balears). Un dels problemes més importants per a la flota pesquera pitiüsa és la competència de la flota d'arrossegament alacantina que pesca a les pesqueres de les Illes i desembarquen les captures als ports de la seva comunitat.

Per tipologies de pesca, la pesca d'arts menors (543 barques) es caracteritza per la seva gran diversitat de tècniques i espècies a explotar. Així, a Mallorca destaca per l'ús massiu del tremall, bé dedicat a la pesca de la llagosta a l'època càlida, o a la resta d'espècies durant tot l'any. Són característiques les pesques de temporada del jonquillo

(hivern) i de la llampuga (primavera d'hivern). A Eivissa i Formentera l'especialització és la pesca del gerret i d'espècies pelàgiques com la tonyina o la sirviola, per a la qual s'utilitza el curricà o arts fixos com la solta o l'almadrava. A Menorca la particularitat més important és la inexistència de llotges i la venda directa als consumidors, la qual cosa fa difícil el recompte estadístic. Menorca presenta una clara especialització de la llagosta, que es captura amb tremall i nanses. La pesca d'encerclament (13 barques) es troba poc desenvolupada a les Illes Balears, i es realitza principalment a la costa sud de Mallorca amb les espècies objectiu principals de la sardina, l'alatxa i el gerret. La principal problemàtica de la pesca d'encerclament de les Illes Balears és les inadequades dimensions d'algunes embarcacions d'aquesta flota i la difícil comercialització d'algunes de les espècies capturades, per la qual cosa urgeix la seva reconversió. La pesca d'arrossegament (60 embarcacions) té com a espècies objectiu el moll, el lluç, el gerret i el pop a plataforma continental i la gamba roja al talús. La situació general és de plena explotació. La sobredimensió de la capacitat d'extracció de la flota, a més de la fluctuació natural de la gamba, provoca problemes puntuals de rendibilitat.

El sistema de vendes i contractació majoritari en llotja difereix del que és habitual a la resta de l'Estat (subhasta a la baixa). La major part de la captura (80%) és venuda a través d'un primer mitjancer, que representa diverses embarcacions, concerta el preu amb els comerciants i cobra per la seva gestió entre un 2% i un 4%. L'esglaó de comerç a l'engròs existeix exclusivament per al peix refrigerat i congelat, i és freqüent que els comerciants a l'engròs compaginin la seva activitat amb la de detallista de peix fresc.

Tot i que de manera poc rellevant per a la producció pesquera final, a les Illes Balears es desenvolupen diverses tècniques de cultius marins. L'aqüicultura balear està formada per quatre iniciatives privades i una pública. La iniciativa privada està encapçalada per l'activitat que desenvolupa l'empresa Gedisa (lligada al grup elèctric Endesa), que a la central elèctrica d'es Murterar (Alcúdia) es dedica al ràpid engreixament (mitjançant l'aigua calenta utilitzada per a la refrigeració de la central) de diverses espècies de peixos de notable valor comercial (bàsicament orades) i en produeixen prop de 200 tones per any. Amb forts lligams amb l'esmentada Gedisa, es troba l'empresa Acuicultura Balear, que es dedica a la cria d'alevins a la central elèctrica de Sant Joan de Déu (Palma). Amb xifres sensiblement inferiors a Gedisa, l'empresa Cultius Marins Portocolom produeix anualment prop de 10 tones de peix, i juga un paper socioeconòmic interessant en estar aquesta empresa directament vinculada amb la Confraria de Pescadors de Portocolom. Al port de Maó hi ha una petita activitat musclera i de vivers d'escopinyes; mentre que a Formentera es desenvolupa l'activitat de l'empresa Zeltia que a l'estany del Peix cultiva el tunicat (*Egteinascidia turbinata*), productor d'un potent agent antitumoral.

Amb més de 30.000 llicències de pesca esportiva en superfície, aproximadament 1.200 de pesca submarina i 400 proves esportives per any, la pesca esportiva és una activitat d'especial importància en l'àmbit insular. A més amb, aproximadament, 24.000 amarraments per a embarcacions, les Illes Balears presenten una de les flotes d'embar-

cacions esportives més importants de la Mediterrània occidental; per la qual cosa és segur que l'esforç pesquer esportiu real és molt superior al dels esportistes amb llicències. Al període 2000-2003, la Direcció General de Pesca amb la col·laboració de l'Institut Menorquí d'Estudis-IME i l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats-IMEDEA, desenvolupa un estudi sobre la pesca esportiva en l'àmbit de les Illes Balears que permetrà conèixer realment quina és la pressió d'aquesta activitat sobre els recursos a les diverses zones de la mar balear.

A les Illes Balears hi ha 16 confraries de pescadors: 10 a Mallorca (Palma, Andratx, Sóller, Cala Rajada, Alcúdia, Pollença, Portocolom, Portocristo, Santanyí, Colònia de Sant Jordi), 3 a Menorca (Maó, Ciutadella, Fornells), 2 a Eivissa (Eivissa, Sant Antoni de Portmany) i la Confraria de Pescadors de Formentera. És digne de menció el paper històricopatrimonial que juga la Confraria de Pescadors de Palma amb més de 700 anys d'existència.

Són de destacar dues agrupacions d'àmbit superior al de la confraria: la Federació Insular de Confraries de Pescadors de Mallorca (FICOPEMA) i la Federació Balear de Confraries de Pescadors. Actualment a Mallorca es congria una organització de productors pesquers (seguint les directrius del Reglament (CE) 952/97) que permetrà una millor comercialització de les captures en benefici del mateix sector pesquer.

5.4. SUBSECTOR FORESTAL

La producció forestal balear se situà l'any 2001 prop dels 6.759 m³ en peu de fusta (un 33,4% menys que l'any 2000) i 12.709 esteris de llenya (un 29,2% menys que l'any anterior); mentre que es llogaren prop de 359.610 ha en caceres (el 71,7% de la superfície balear) corresponents a un total de 1.738 vedats amb un preu mitjà de devers 3.000 pessetes l'hectàrea (vegeu quadre I-57).

QAUDRE I-57.

La producció forestal de les Illes Balears l'any 2001

ANY 2001

PRODUCCIÓ DE FUSTA	PRODUCCIÓ (M ³ EN PEU)	PTES./M ³	PRODUCCIÓ (MILIONS DE PTES.)
Pi blanc (<i>Pinus halepensis</i>)	5651	3200	18,083
Alzina (<i>Quercus ilex</i>)	731	6000	4,386
Ullastre (<i>Olea europaea</i>)	377	6000	2,262
TOTAL FUSTA	6759	-	24,731

PRODUCCIÓ DE LLENYA	PRODUCCIÓ (EN ESTERIS)	PTES./ESTERI	PRODUCCIÓ (MILIONS DE PTES.)
Pi blanc (<i>Pinus halepensis</i>)	11344	300	3,403
Alzina (<i>Quercus ilex</i>)	853	3000	2,559
Ullastre (<i>Olea europaea</i>)	512	3000	1,536
TOTAL LLENYA	12709	-	7,498

PRODUCCIÓ CACERES*	SUPERFÍCIE (HA)	PTES./HA	PRODUCCIÓ (MILIONS DE PTES.)
Producció caceres	359.610	3000	1078,83
TOTAL CACERES	359.610	3000	1078,83

PRODUCCIÓ FORESTAL FINAL	1.111,059 milions de Ptes
DESPESES FORA DEL SECTOR	19,337 milions de Ptes
VAB	1.091,722 milions de Ptes

*Estimació feta per la Conselleria de Medi Ambient.

Font: Conselleria de Medi Ambient.

La valoració econòmica de la producció forestal de les Illes Balears fou l'any 2001 de 1.091,722 milions de pessetes (0,036% del PIB balear) el que significà un decreixement del 0,42% respecte de l'any anterior, a causa del descens de la producció de fusta (-30,4%) i de llenya (-15,85%). Del total de la producció final del sector, sols un 2,2% correspon a la producció de fusta i un 0,7% a la producció de llenya; mentre que el 97,1% restant correspon al lloguer de caceres. Els aprofitaments de la fusta de les Illes Balears es dediquen principalment a l'elaboració de palets i altres elements per a la construcció, encara que també s'ha de considerar l'elaboració de mobles a Manacor.

Per la seva banda, el valor econòmic total dels sistemes forestals de les Illes Balears (valor ecològic, de reposició i productiu) s'ha estimat en 384.878 milions de pessetes, que corresponen un 32% del valor econòmic total a la serra de Tramuntana, un 37% a la resta de Mallorca, un 18% a Menorca i un 13% a les Pitiüses.

Segurament la incidència més destacada de l'any per al sector forestal illenc fou el temporal de pluja i vent que afectà el novembre del 2001 tot l'arxipèlag i arrabassà més de 400.000 arbres (un 0,64% dels peus arboris de Balears). Aquest temporal va fer créixer durant el desembre la producció de fusta i llenya i permeté afrontar el 2002 amb perspectives d'increment en la producció fustera que pot arribar al 600%. A més a més, l'any 2001 es produí, afavorida per la situació de debilitament de les forests causada per l'acusada sequera dels anys anteriors, una plaga de perforadors de pins (*Tomicus destruens*) que afectà especialment les solanes de la zona meridional de la serra de Tramuntana de Mallorca i es Raiguer, ets Amuntseivissencs i Lluçmajor. El temporal de novembre pot afavorir el desenvolupament de la plaga per la seva facilitat de reproducció sobre els arbres esqueixats o tallats, per la qual cosa n'urgeix la retirada.

L'arrendament de vedats és, sens dubte, l'ús més rendible dels sistemes forestals de les Illes Balears. Els preus dels lloguers de vedats varien sensiblement a Mallorca entre les 3.000 i les 6.000 ptes/ha, i destaca la gran consideració que tenen els vedats de Lluçmajor i Artà. A Menorca els preus són inferiors als de Mallorca i a Eivissa predominen els vedats de gran grandària (12.000 ha) que pertanyen a societats de caçadors, per la qual cosa no hi ha arrendaments. Del global, 267.145 ha i 1.251 vedats són a Mallorca, 55.666 ha i 455 vedats a Menorca i 36.799 ha i 32 vedats a les Pitiüses. L'afició a la caça presenta a les Illes Balears unes notables dimensions, amb 24.745

llicències. Anualment es duen a terme una quarantena de repoblacions cinegètiques (més de 10.000 peces entre guàtleres, perdius, conills i faisans fonamentalment). A les Illes Balears es practica, de forma majoritària, la caça amb escopeta i cans de mostra. Es cacen tords, perdius, tudons, conills, guàtleres, i llebres, per citar les peces més comunes. Són de destacar altres tècniques cinegètiques de gran tradició etnològica a les Illes Balears. Ens referim a la caça del tord amb filats, que el 1999 va comptar amb 3.233 autoritzacions; a la caça del conill al forat/amb fura amb 78 permisos (45 comptabilitzats a Eivissa) i, encara que actualment de manera molt localitzada, a la caça de la cabra orada amb cans i llaçada. Apareixen modernament noves modalitats com la falconeria (38 autoritzacions) i a les muntanyes mallorquines la cacera de la cabra orada amb carrabina.

A les Illes Balears existeixen 45 empreses forestals repartides 28 a Mallorca, 13 a Menorca i 4 a Eivissa, de les quals només tres, localitzades a Mallorca, produeixen la majoria de la producció fustera insular. A les Illes Balears s'han organitzat formalment 3 associacions per a la defensa forestal (Calvià, Bunyola i Lloseta), a més de quatre agrupacions de Protecció Civil (Selva, Son Servera, Artà i Mancor de la Vall) amb una marcada vocació forestal. També cal destacar 2 consorcis de propietaris forestals (es Mercadal i Capdepera) a més de les associacions d'empreses forestals per a cada una de les illes.

A part dels treballadors forestals inclosos al règim especial agrari, l'any 2001, 34 i 9 treballadors estaven afiliats respectivament al règim general i al règim d'autònoms de la Seguretat Social als epígrafs de Caça i Repoblació Cinegètica i Silvicultura.

En l'actualitat l'erosió associada als incendis forestals, i, sobretot, la utilització del medi forestal com a espai de lleure (caça, recol·lecció, excursionisme...) s'han convertit en els factors més importants de les masses boscoses de les Illes Balears.